

A KSH jelenti 2017. I–III. negyedév

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

A KSH JELENTI

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM

2017. I–III. negyedév

Budapest, 2017

© Központi Statisztikai Hivatal, 2017

ISSN 1219–6754

A kézirat lezárásának dátuma: 2017. december 1.

Felelős kiadó: Dr. Vukovich Gabriella elnök

Felelős szerkesztő: Bódiné Vajda Györgyi főosztályvezető

Nyomdai Kivitelezés: Xerox Magyarország Kft. – 2017.132

TARTALOM

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM, 2017. JANUÁR–SZEPTEMBER.....	5
Összefoglalás.....	5
RÉSZLETES ÁTTEKINTÉS	16
<i>Makrogazdasági folyamatok .....</i>	16
Hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok.....	16
Külkereskedelem	24
Lakáshitelezés.....	29
<i>Ágazati teljesítmények.....</i>	31
Mezőgazdaság.....	31
Ipar	37
Energia	43
Építőipar.....	45
Lakásépítés, ingatlanforgalom	46
Kiskereskedelem.....	48
Turizmus, vendéglátás.....	50
Szállítás, közlekedés.....	52
<i>Termelői és fogyasztói árak .....</i>	54
Mezőgazdasági termelői árak.....	54
Ipari, építőipari termelői árak.....	54
Fogyasztói árak	56
<i>Társadalmi és jövedelmi folyamatok .....</i>	60
Demográfiai helyzet.....	60
Munkaerőpiac, keresetek.....	62
Személy sérüléssel közúti közlekedési balesetek.....	71
FÜGGELÉK	73

Megjegyzések

Az adatok forrása, ahol más megjegyzés nincs, a KSH adatgyűjtése.

A százalék- és viszonyszámok kiszámítása kerekítés nélküli adatok alapján történt. A kerekített részadatok összegei eltérhetnek az összesen adattól.

Az indexek, ahol más megjegyzés nincs, összehasonlító áron szerepelnek. Az évközi havi, illetve negyedéves adatok általában előzetesnek tekintendők, a későbbiek során módosulhatnak.

A nemzetközi konjunktúra-jelzőszámok esetében Magyarország adatait a többi országgal összehasonlítható módszer alapján számítva közöljük.

Jelmagyarázat:

- = a jelenség nem fordult elő
- .. = az adat nem ismeretes
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad
- x = a mutató nem értelmezhető
- + = előzetes adat
- R = revidált adat
- , | = a vonallal elválasztott adatok összehasonlíthatósága korlátozott

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM, 2017. JANUÁR–SZEPTEMBER

Összefoglalás

Makrogazdasági folyamatok

- 2017 első három negyedében a világgazdaságot bővülés jellemezte. A globális folyamatokat leginkább meghatározó nemzetgazdaságok közül **Kína** gazdasági teljesítménye 6,8, az **Egyesült Államoké** 2,3, **Japáné** 1,6%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest.¹ Az előzetes adatok alapján a 28 tagországot tömörítő **Európai Unió** gazdasági teljesítménye 2017 III. negyedében 2,5%-kal bővült az előző év azonos időszakához viszonyítva. A növekedés üteme gyorsult a korábbi negyedekhez képest. A rendelkezésre álló adatok alapján a visegrádi országok mindegyikében és Németországban is nőtt a GDP volumene.²
- A több mint négy éve tartó konjunktúra 2017-ben folytatódott a **magyar gazdaságban**, a **GDP volumene** – a KSH gyorsbecslése szerint – **2017 III. negyedében 3,6%-kal nőtt** az egy évvel korábbihoz képest. A bővüléshez a legnagyobb mértékben a piaci alapú szolgáltatások járultak hozzá. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint a gazdasági teljesítmény – az uniós átlagnál nagyobb mértékben – 3,8%-kal haladta meg az előző év azonos időszakit, az előző negyedévhez képest 0,8%-kal bővült.
- **2017 I–III. negyedében** a hazai GDP volumene – az I. negyedévi 4,3, a II. negyedévi 3,3 és a III. negyedévi 3,6%-os növekedés eredményeként – 3,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint a gazdasági teljesítmény 2017 I–III. negyedében – az uniós átlagot meghaladva – 3,8%-kal emelkedett.
- **A külkereskedelmi termékgazdaságban 2017 I–III. negyedében** – az első becslés szerint – a kivitel **értéke** 75,3 milliárd eurót tett ki, 8,8%-kal nagyobb összeget, mint egy évvel korábban. A behozatal értéke 68,8 milliárd euró volt, ami 12%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. A növekedési ütemek az elmúlt hat év azonos időszakát tekintve a legjelentősebbek. (2012–2016 január–szeptemberi időszakait tekintve az export éves átlagos növekedési üteme 3,0, az

---

¹ Szezonálisan kiigazított adatok szerint. Forrás: az OECD adatbázisa.

² Szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

importé 2,6% volt.) 2017 első kilenc hónapjában az aktívum 6,5 milliárd euró volt, az egyenleg 1,1 milliárd euróval romlott az egy évvel korábbihoz képest.

- A részletesen feldolgozott, **2017. január–augusztusi** adatok szerint a **külkereskedelmi termékforgalom volumene** az exportban 6,4, az importban 8,7%-kal bővült 2016 azonos időszakához viszonyítva. A forgalom **forintban mért árszínvonala** nőtt 2016 első nyolc hónapjához képest, kivitelben 1,4, behozatalban 2,1%-kal. A **cserearány** 0,7%-kal romlott, aminek legfontosabb tényezőjét az energiahordozó-import 27%-os drágulása jelentette. 2017 első nyolc hónapjában a **forint** kissé felértékelődött a kulcsvalutákkal szemben, az euróhoz 1,3, a dollárhoz viszonyítva 0,1%-kal erősödött az előző év azonos időszakához képest.

Ágazati teljesítmények

- A mezőgazdasági számlák rendszere szerint **2016-ban a mezőgazdaság kibocsátása** (folyó áron 2,6 ezer milliárd forint) 9,3%-os volumennövekedést ért el, szemben az előző évi 2,4%-os mérséklődéssel. A kiemelkedő eredmény mögött a növénytermesztés állt, ezen belül elsősorban a gabonafélék és az ipari növények járultak hozzá a leginkább. A növénytermesztés volumene összességében 16%-kal emelkedett, az állattenyésztésé viszont kismértékben (0,4%-kal) mérséklődött. A termelési folyamat során felhasznált áruk és szolgáltatások, azaz a **folyó termelőfelhasználás** értéke egy év alatt 2,3, volumene 4,3%-kal nőtt. A kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbözeteként előálló **bruttó hozzáadott érték** 1074 milliárd forintot tett ki, folyó áron 6,6, volumenében pedig 17%-kal többet, mint egy évvel korábban.
- **2016-ban** – a 2015 őszi meghirdetett kormányzati intézkedésekkel összefüggésben – az előző évi háromszorosára, 232 ezer hektárra nőtt az **értékesített mező- és erdőgazdálkodási földterületek** nagysága. Ennek 83%-a szántó volt, amelyből négyszer akkora terület cserélt gazdát, mint 2015-ben. Ezt követte a gyep (10%) és az erdő (5,2%), a fennmaradó 2,0%-ot a szőlő- és gyümölcsös területek értékesítése tette ki.
- Az élénkülő forgalom következtében a **termőföldárak** a 2014. évi 16%-os és a 2015. évi 10%-os növekedés után 2016-ban átlagosan 22%-kal emelkedtek. Ezen belül a szántó ára nőtt a legnagyobb mértékben (25%-kal), így egy hektár szántóföld átlagára 1,3 millió forint lett. A többi művelési ág esetében is folytatódott az árak növekedése: 2016-ban a szőlő hektáronkénti átlagára 18, az erdőé 11, a gyepé és a gyümölcsösé valamivel több mint 8%-kal drágult az előző évihez képest. Ezáltal országosan 2016-ban egy hektár szőlőt átlagosan 1,8 millió, gyümölcsöst 1,4 millió, erdőt 612 ezer, gyepet 527 ezer forintért forgalmaztak.

- A **földbérleti díjak** is tovább emelkedtek. Országosan egy hektár szántó éves átlagos bérleti díja 2016-ban 49 ezer forint volt, 8,1%-kal több, mint 2015-ben. A gyümölcsös bérleti díja átlagosan 15, a szőlőé 11, a gypé 10%-kal nőtt egy év alatt. Használatukért ebben a sorrendben hektáronként átlagosan 61, 79, illetve 25 ezer forintot kellett fizetni. Egy hektár erdő bérleti díja a 2015. évi 26 ezerről 2016-ban 28 ezer forintra emelkedett.
- **2017. szeptemberben az ipari termelés** volumene³ 5,4%-kal bővült az egy évvel korábbihoz képest. Munkanaphatástól megtisztítva a kibocsátás 8,1%-kal emelkedett. (2017 szeptemberében eggyel kevesebb munkanap volt, mint egy évvel korábban.) A belföldi értékesítés volumene 6,3, az exporté 5,9%-kal nőtt 2016 azonos időszakához képest. Az ipari területek közül a feldolgozóipar termelése 5,7, a csekély súlyú bányászaté 15%-kal emelkedett, míg az energiaiparé 2,6%-kal csökkent. A három legjelentősebb feldolgozóipari részterület közül az elektronikai iparban 17%-kal többet, az élelmiszeriparban 1,0, a járműgyártásban 1,8%-kal kevesebbet termeltek az egy évvel korábbihoz viszonyítva.
- A szeptemberi ipari kibocsátás az **előző hónaphoz képest** – a szezonális és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,7%-kal mérséklődött.
- **2017 I–III. negyedévében az ipari termelés** volumene 5,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az összes értékesítés közel kétharmadát adó exporteladások volumene 5,7, a belföldieké 4,0%-kal nőtt. Az iparon belül a kibocsátás 96%-át adó **feldolgozóipar** termelése 5,2, a **bányászaté** 21%-kal emelkedett, az **energiaiparé** ugyanakkor gyakorlatilag stagnált (–0,2%).
- 2017. január–szeptemberben – a vegyi anyag, termék gyártása kivételével – mindegyik feldolgozóipari alág termelése bővült, a legnagyobb mértékben (18%) a **gép, gépi berendezés gyártásáé**. A szinte teljes egészében külfiacra termelő **elektronikai ipar** kibocsátása – már egy éve tartó folyamatos emelkedés mellett – 9,4%-kal bővült. Az elektronikai ipar két legnagyobb részterülete közül a jelentősebb, az elektronikus fogyasztási cikkek gyártása 18, a kisebbik, a híradástechnikai berendezés gyártása 9,1%-kal nőtt. Szintén a feldolgozóipari átlagot meghaladó mértékben bővült a **kohászat, fémfeldolgozás** (11%), a **gyógyszergyártás** (8,0%), a **textil- és bőripar** (7,3%), a **kokszyártás, kőolaj-feldolgozás** (7,3%), valamint a **gumi-, műanyag- és építőanyagipar** (6,3%). A feldolgozóiparon belül a legnagyobb súlyúnak (29%) számító **járműgyártás** termelése 1,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A két meghatározó járműipari terület közül a közúti jármű alkatrészeinek gyártása 5,0%-kal növekedett, a közúti

---

³ Az ipar összesen adata a teljes iparra, a többi adat a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körére vonatkozik.

gépjármű gyártása 2,2%-kal csökkent. A feldolgozóipari termelés egytizedét adó **élelmiszeripari** kibocsátás 2,3%-kal nagyobb volt, ezen belül a legnagyobb részterületnek számító húsiparé – elsősorban a madárinfluenza hatására – 3,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. Az élelmiszeripari értékesítés mindkét irányba nőtt: a belföldi eladások volumene 2,5, a külföldieké 3,3%-kal.

- Az egy évvel korábbihoz képest 2017 I–III. negyedévében az ipari termelés minden **régióban**⁴ emelkedett, a leginkább Észak-Alföldön (8,9%), a legkevésbé Dél-Alföldön (2,4%).
- **2017 szeptemberében** a megfigyelt feldolgozóipari területek **új rendelkezéseinek** volumene 1,8%-kal mérséklődött, ezen belül az új belföldi rendelkezéseké 13%-kal nőtt, míg az új exportrendeléseké 3,9%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A járműgyártás új rendelkezései 9,0%-kal csökkentek, az elektronikai iparéi 18%-kal emelkedtek. Az **összes rendelésállomány** volumene szeptember végén 9,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.
- **2017 szeptemberében az építőipari termelés** volumene 24%-kal magasabb volt 2016 azonos időszakához viszonyítva. Az épületek építése 23%-kal bővült, ami szeptemberben is elsősorban ipari épületek, kisebb mértékben sportlétesítmények, oktatási és lakóépületek építésének az eredménye. Az egyéb építmények építésének volumene 25%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, a termelés – az alacsony bázis mellett – az út-, vasút- és közműépítési munkák eredményeként bővült.
- 2017. január óta az **építőipari termelés** volumene emelkedik, az **I–III. negyedévben** 27%-kal meghaladta az előző év azonos időszaki alacsony bázist. Mindkét építményfőcsoportban nőtt a termelés volumene: az épületek építése esetében 26, az egyéb építményekében 31%-kal.
- Az **új építőipari szerződések** volumene **szeptemberben** 130%-kal emelkedett az előző év szeptemberéhez viszonyítva, az épületek építésére kötött szerződéseké 47, az egyéb építmények építésére vonatkozóké több mint háromszorosára. Az építőipari vállalkozások **szerződésállományának** volumene szeptember végén 120%-kal meghaladta az egy évvel korábbi, alacsony bázist.
- A korábbi évek hullámozó teljesítménye után 2016-ban közel harmadával bővült a **lakásépítés**. A tendencia **2017 I–III. negyedévében** is folytatódott, az építési kedv jelentősen élénkült, 7981 új lakás épült, 52%-kal több, mint egy évvel korábban. A települések döntő többségében dinamikusan nőtt az épített lakások száma, a kisebb városokban több mint négyötödével, a községekben közel háromnegyedével több lakást vettek használatba, mint 2016. I–III. negyedévben.

---

⁴ Telephely szerinti adatok alapján.

A nagyobb városokban több mint kétötödével több lakás épült, Budapesten azonban az átlagnál kisebb mértékű (18%) volt a növekedés.

- A szakhatóságok által **kiadott lakásépítési engedélyek** és az új lakások építésére vonatkozó **egyszerű bejelentések** száma 2017 január–szeptemberében együttesen 28 411 volt, ez 33%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A használatba vett lakások **átlagos alapterülete** 4m²-rel, 97m²-re emelkedett 2016 I–III. negyedévéhez viszonyítva. A vizsgált időszakban 1368 **lakás szűnt meg**, 6,1%-kal több, mint az előző év azonos időszakában, a legtöbb esetben avulás következtében.
- 2017 első felében folytatódott a **lakáspiaci forgalom** növekedése, több mint 55 ezer lakás cserélt gazdát. A használt lakások az **I. félévben** átlagosan 9,3%-kal drágultak, az új lakások ára 8,2%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva.
- A **kiskereskedelmi üzletek forgalmának** volumene **2017 szeptemberében** 5,6, az **I–III. negyedévben** 4,3%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. (A naptárhatástól megtisztított adatok szerint 6,2, illetve 4,3%-os volt az emelkedés.) 2017 első kilenc hónapjában az összforgalom csaknem felét kitevő **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletek** eladásai 2,5%-kal meghaladták az előző év azonos időszakát. Ezen belül a forgalom több mint háromnegyedét lebonyolító vegyes termékkörű üzleteké 3,5%-kal növekedett, míg az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké 1,0%-kal lett kevesebb. A **nem élelmiszertermék jellegű üzletek** forgalma 7,4%-kal emelkedett, ezen belül valamennyi tevékenységcsoportban növekedtek az eladások. A termékek széles körét forgalmazó, az összforgalomból azonban csekély mértékben részesedő csomagküldő és internetes kiskereskedelem továbbra is kiemelkedően magas, 23%-os volumennövekedést ért el. Az **üzemanyag-töltő állomások üzemanyag-forgalma** – növekvő üzemanyagárak mellett – 2,5%-kal bővült.
- A kiskereskedelmen kívül számba vett **gépjármű- és járműalkatrész-üzletek** forgalmában 2,9%-os emelkedést mértünk.
- **2017 szeptemberében a kereskedelmi szálláshelyeken** 1 millió 53 ezer vendég 2 millió 534 ezer vendégéjszakát töltött el. A vendégek száma 4,1, a vendégéjszakáké 5,4%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest. A vendégéjszakában mért forgalom a külföldiek esetében 7,3, a magyar vendégeknél 3,0%-kal több volt az előző év azonos hónapjához viszonyítva.
- **2017 január–szeptemberében** a kereskedelmi szálláshelyeken a vendégek száma 6,6, a vendégéjszakáké 6,8%-kal emelkedett. A külföldi vendégek 8,7, a belföldiek 4,9%-kal több vendégéjszakát vettek igénybe az egy évvel korábbihoz képest. (A külföldiek forgalma 11,8, a belföldieké 11,7 millió vendégéjszakát ért el.)

A **szálláshelyek bevételeinek** a növekedése továbbra is meghaladta a vendégforgalom bővülését: a szálláshelyek folyó áron összesen 17%-kal nagyobb bruttó bevételt könyveltek el. A Széchenyi Pihenőkártyával történő fizetésekből 16 milliárd forint, az egy évvel korábbinál folyó áron 3,7%-kal több származott.

- 2017 első kilenc hónapjában a **vendéglátóhelyek** eladási forgalmának volumene 2,6%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest, értéke összesen 801 milliárd forintot tett ki.

Termelői és fogyasztói árak

- **2017 szeptemberében** a **mezőgazdasági termelői árak** 5,5%-kal meghaladták az előző év azonos időszakit, a növényi termékek ára 4,0, az élő állatok és állati termékeké 7,9%-kal nőtt. A gabonafélék ára 6,8%-kal emelkedett, ezen belül a búzáé 13, a kukoricáé 4,0%-kal lett magasabb. A gyümölcsök esetében árnövekedés (13%), ezen belül a szőlőnél azonban csökkenés (5,7%) volt. A zöldségfélék áremelkedése összességében nem volt jelentős (0,8%), az uborka ára azonban negyedével, a fejeskáposztáé ötödével, a vöröshagymáé nyolcadával nőtt, a paradicsom ára viszont 1,3%-kal csökkent. Az élő állatok termelőiár-szintje 3,4, ezen belül a vágómarháé 18%-kal lett magasabb. Az állati termékek ára közel ötödével emelkedett az év kilencedik hónapjában, a legerőteljesebben (30%) a tej ára nőtt.
- **2017 január–szeptemberében** a mezőgazdasági termelői árak 3,4%-kal növekedtek, a növényi termékek ára 0,9%-kal csökkent, az élő állatok és állati termékeké azonban több mint tizedével (11%-kal) lett magasabb. A burgonya ára 9,4, a zöldségféléké 0,9%-kal csökkent. Az első kilenc hónapban jelentősen nőtt a vágósertés (17%) és a tej ára (26%).
- **A mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az első három negyedévben** 0,7%-kal mérséklődtek, a folyó termelőfelhasználás árai 1,2%-kal csökkentek, a mezőgazdasági beruházásoké azonban 2,5%-kal nőttek. A legnagyobb mértékben (9,5 és 5,1%-kal) a műtrágya és takarmányárak csökkentek, míg az energia és kenőanyagok ára 6,4, az épület- és gépfenntartási költségeké 5,2, illetve 2,7, az állatgyógyászati készítményeké pedig 1,8%-kal emelkedett. Az épületberuházások ára 5,4%-kal nőtt, a gépberuházásoké kismértékben (0,2%) mérséklődött. Az **agrárrolló** értéke 104,1% volt.
- Az **ipari termelői árak 2017. szeptemberben** 4,1, **január–szeptemberben** 3,0%-kal magasabbak lettek az előző év azonos időszakához képest, az emelkedő tendencia közel egy éve tart. A dráguló vegyipari eladások nagymértékben hozzájárultak az áremelkedéshez.

- Az **ipari belföldi eladások árai** erőteljes ütemben emelkedtek, szeptemberben 4,8, január–szeptemberben 4,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbi alacsony bázist. Az árak alakulására hatással volt a kőolaj világpiaci árváltozása, ami leginkább a vegyipart érintette. Az év első kilenc hónapjában az energiaipar értékesítési árai 0,3, a feldolgozóiparéi 7,0%-kal növekedtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az elektronikai ipar kivételével mindegyik feldolgozóipari részterületen drágultak a termékek, a jelentős súlyúnak számító élelmiszeriparban 4,7, a kocsygyártás, kőolaj-feldolgozás területén 19%-kal.
- 2017. január–szeptemberben az **ipari exportértékesítés árai** az előző év azonos időszakához viszonyítva 2,1%-kal emelkedtek, ezen belül a legtöbb feldolgozóipari területet drágulás, a legnagyobb súlyú járműgyártást 0,6%-os mérséklődés jellemezte. (2017 szeptemberében az exportértékesítési árak 3,7%-kal meghaladták a 2016. szeptemberit, ilyen mértékű áremelkedésre az elmúlt 5 évben nem volt példa.)
- Az **építőipar termelői árai** az **I–III. negyedévben** 4,7, a **III. negyedévben** 5,6%-kal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva, az előző negyedévhez képest 1,6%-kal nőttek.
- A júliusi és az augusztusi emelkedést követően szeptembertől lassult a **fogyasztói árak 12 hónap alatti növekedési üteme**. Az árszínvonal **októberben** átlagosan 2,2%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Az **év első tíz hónapjában az árak** összességében 2,4%-kal meghaladták a 2016. január–októberit. A fogyasztásban magas arányt képviselő járműüzemanyagok ára 8,0, a gyógyszerek, gyógyáruké 2,5%-kal növekedett. A dohányárak ára elsősorban a jövedéki adó emelése következtében 6,6, a szeszes italoké 2,0%-kal drágult. Az élelmiszerek árai átlagosan 2,6%-kal nőttek, ezen belül a sertéshús 11, a cukor 9,2, a vaj, vajkrém 8,2, a sajt 7,8, a párizsi, kolbász 5,9, a bolti kávé 4,5, a kenyér 4,3, a tej 1,1%-kal drágult. A friss hazai és déligyümölcsökért 3,9, a friss zöldségekért 3,5%-kal kellett többet fizetni. A liszt 1,1, a csokoládé, kakaó 1,5%-kal kevesebbe került. A burgonya – felvásárlási árának mérséklődése miatt – 4,3, a tojás és a baromfi hús – alapvetően az áfakulcsuk év eleji csökkentése hatására – 1,7, illetőleg 15%-kal olcsóbb lett.
- Az év első tíz hónapjában a fogyasztói kosárból közel 28%-kal részesedő szolgáltatások ára 1,6%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A távolsági utazásért, a külföldi üdülésért, a hírközlésért és a szemétszállításért kevesebbet, a víz- és csatornaszolgáltatásért, a munkahelyre, iskolába utazásért ugyanannyit, a többi szolgáltatásért többet kellett fizetni, mint 2016. január–októberben. A legnagyobb mértékben a belföldi üdülés (6,0%) és a postai szolgáltatás (5,9%) drágult. A háztartási energia ára 0,6, a ruházkodási cikkeké 0,4%-kal emelkedett. Előbbi főcsoportban a szilárd tüzelőanyagok és a palackos

gáz ára nőtt, a főbb rezsitételeké (vezetékes gáz, elektromos energia, távfűtés) nem módosult. A tűzifát 6,6%-kal drágábban lehetett megvásárolni a 2016. január-októberinél. A tartós fogyasztási cikkek ára 0,3%-kal alacsonyabb lett, ezen belül a tartós háztartási cikkeké 1,1%-kal nőtt. A járműveké változatlan maradt: az új személygépkocsikat 1,7%-kal drágábban, a használtakat 4,3%-kal olcsóbban forgalmazták. A tartós kulturális cikkeké (például televízió, számítógép, telefon) 3,6%-kal csökkent.

- A fogyasztói árak **októberben az előző hónaphoz képest** átlagosan 0,3%-kal emelkedtek. Az élelmiszerek ára 0,5%-kal nőtt, ezen belül a friss zöldség 6,7, a tojás 4,3, a liszt és a burgonya egyaránt 2,2%-kal drágult. A ruházatközpontú cikkek – elsősorban a szezonváltás miatt – 1,7%-kal magasabb áron lehetett megvásárolni. A szeszes italok, dohányárak ára átlagosan 1,0%-kal emelkedett. A háztartási energia 0,4%-kal többbe került, ezen belül a tűzifa 3,8%-kal drágult. A járműüzemanyagok ára nem változott. A tartós fogyasztási cikkek és a szolgáltatások ára egyaránt 0,1%-kal mérséklődött szeptemberhez viszonyítva.

Társadalmi és jövedelmi folyamatok

- Az előzetes **népmozgalmi** adatok alapján **2017 szeptemberében** 9530-an haltak meg és 8131 gyermek született. Mind az élveszületések, mind a halálozások száma csökkent 2016. szeptemberhez viszonyítva, 5,4, illetve 4,1%-kal. Az élveszületések és a halálozások egyenlegeként kialakult 1399 fős természetes fogyás 4,4%-kal (59 fővel) haladta meg a 2016. szeptemberit.
- **2017 I–III. negyedévében** valamelyest kevesebb gyermek született és többen haltak meg, mint 2016 azonos időszakában. Az előzetes adatok szerint 2017. január–szeptemberben 68 339 **élveszületés** történt, ami 1,2%-kal (799 újszülöttel) kevesebb az egy évvel korábnál. A születési arányszám 9,3 ezrelék, 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb az előző év azonos időszakára számított értéknél. 2017 első három negyedévében 98 833-an **hunytak el**, 5,9%-kal (5504 fővel) többen a 2016 azonos időszakánál. A halálozási arányszám 0,8 ezrelékpontos növekedés mellett 13,5 ezreléket tett ki. A **csecsemőhalandóság** 3,4 ezrelékre mérséklődött.
- Az élveszületések és a halálozások egyenlegeként a **természetes fogyás** 30 494 fő volt, 6,3 ezer fővel több az egy évvel ezelőttinél. A népesség természetes fogyásának üteme 2017 eleje óta – augusztus kivételével – folyamatosan lassul.
- 2017. szeptember végéig 42 808 pár kötött **házasságot**, 1,9%-kal kevesebb a 2016. január–szeptemberinél.
- **2017. július–szeptemberben** az előző év azonos időszakához képest többen dolgoztak, miközben kevesebb volt a munkanélküliek száma és aránya. A 15–74

éves **foglalkoztatottak száma** 4 millió 451 ezer fő volt, 60 ezerrel több a 2016. július–szeptemberinél. A létszám növekedése teljes egészében a hazai elsődleges munkaerőpiacon realizálódott, mivel a közfoglalkoztatottak száma 35 ezer fővel csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A foglalkoztatottak közül 4 millió 402 ezren tartoztak a 15–64 évesek korcsoportjába, 57 ezer fővel (1,3%-kal) többen az egy évvel korábbinál, míg 68,7%-os **foglalkoztatási arányuk** 1,6 százalékponttal meghaladta a 2016. július–szeptemberit. A férfiak foglalkoztatási mutatói nagyobb mértékben javultak, foglalkoztatási arányuk 2,3 százalékponttal, 75,9%-ra nőtt, a nőké 0,9 százalékponttal, 61,7%-ra emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. Mindhárom fő korcsoportot a foglalkoztatási arány növekedése jellemezte. A munkaerőpiacon kis létszámban megjelenő 15–24 éves fiatalok foglalkoztatási aránya 29,3, az ún. legjobb munkavállalási korú 25–54 éveseké 84,2, míg az idősebb, 55–64 éveseké 52,4%-ra bővült.

- **2017. július–szeptemberben** a 15–64 éves korcsoportba tartozó **munkanélküliek** 188 ezer fős **száma** egy év alatt 37 ezer fővel (17%-kal) lett alacsonyabb, ugyanezen időszak alatt a **munkanélküliségi ráta** 0,8 százalékponttal, 4,1%-ra csökkent. A munkanélküliség jelenlegi szintje – negyedéves adatokkal összevetve – a munkaerő-felmérés negyedszázados történetének legalacsonyabb értéke. A férfiak munkanélküliségi rátája alacsonyabb, mint a nőké (3,6 és 4,7%), egyúttal előbbieknél a munkanélküliségi ráta nagyobb mértékben (1,3 és 0,3 százalékponttal) javult. Mindhárom fő korcsoportra jellemző volt a munkanélküliség csökkenése. A 15–24 éves fiatalok munkanélküliségi rátája 11,3, a 25–54 és az 55–64 éveseké pedig egyaránt 3,5% volt. Egy év alatt a **tartósan**, azaz legalább egy éve **munkanélküliek aránya** számottevő mértékben, 7,5 százalékponttal, 40,6%-ra esett vissza, míg a **munkakeresés átlagos időtartama** 18,1-ről 15,4 hónapra mérséklődött.
- **2017. szeptemberben** a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szinten⁵ átlagosan **bruttó** 292 900 forintot kerestek, 13,6%-kal többet az egy évvel ezelőttnél. A családi adókedvezmény nélküli **nettó átlagbér** ugyancsak 13,6%-kal nőtt, összege 194 800 forint, míg a kedvezmény figyelembevételével becsülhető nettó átlagkereset 202 700 forint volt.
- **2017 első kilenc hónapjában** a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű **bruttó átlagkeresete** 290 900 forint volt, 12,8%-kal magasabb a 2016. január–szeptemberinél. A családi adókedvezmény nélküli **nettó**

---

⁵ A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél.

átlagkereset egy év alatt szintén 12,8%-kal, 193 400 forintra nőtt, míg a kedvezmény figyelembevételével számolt nettó bér 201 300 forintra becsülhető. (A családi adókedvezmény igénybevételének 2017. évi szabályai a kétgyermekes családok esetében a nettó keresetek nagyságát pozitívan alakították.)

- A keresetek növekedési ütemére elsősorban a minimálbér és a garantált bérminimum 15, illetve 25%-os emelkedése, a költségvetési szféra egyes területeit, továbbá az állami közműszolgáltató cégek alkalmazottait érintő keresetrendezés volt hatással.
- A **közfoglalkoztatottak nélkül** számolva a bruttó és a nettó átlagkereset egyaránt 11,8%-kal haladta meg a 2016. január–szeptemberit.
- A közfoglalkoztatottak figyelembevétele nélkül a **vállalkozásoknál** alkalmazásban állók nettó átlagkeresete 202 300 forint volt, 11,2%-kal magasabb az egy évvel korábbinál. A közfoglalkoztatottak nélkül számolva a **költségvetési szervezeteknél** nettó 206 400 forintot kerestek, 13,9%-kal többet a 2016. január–szeptemberinél, míg a **nonprofit szervezeteknél** alkalmazottak bére ugyanezen időszak alatt 10,1%-kal, 181 800 forintra nőtt.
- A fogyasztói árak 2,4%-os növekedése mellett a **reálkereset** 10,2%-kal emelkedett.
- A költségvetési és a nonprofit szférában dolgozók egy része, mintegy 108 ezer fő – a 2011–2012. évi adóváltozások ellentételezését szolgáló, a keresetbe nem tartozó – **kompenzációban részesült**, a juttatás havi összege átlagosan bruttó 8800, illetve 8500 forint volt.

Összefoglaló adatok

Mutató	2016	2016. IV. negyedév	2017. I. negyedév	2017. II. negyedév	2017. III. negyedév
	Volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest, %				
Bruttó hazai termék (GDP)	2,2	1,9 ^R	4,3 ^R	3,3 ^R	3,6 ⁺
Beruházás	-16,0 ^R	-22,1 ^R	23,3	26,8	18,3
A háztartások tényleges fogyasztása	3,8 ^R	3,6 ^R	2,6 ^R	3,5 ^R	..
	A GDP százalékában				
Kormányzati szektor nettó hitelnyújtása, -felvétele	-1,9	-9,1	2,8	0,2	..
	ezer darab				
Az épített lakások száma	10,0	4,7	2,1	2,9	3,0

Mutató	2016	2017. április–június	2017. május–július	2017. június–augusztus	2017. július–szeptember
	A 15–64 éves népességén belül, %				
Munkanélküliségi ráta	5,1	4,3	4,2	4,2	4,1
Foglalkoztatási arány	66,5	68,1	68,3	68,6	68,7

Mutató	2016	2017. július	2017. augusztus	2017. szeptember	2017. január–szeptember
	Száma, fő ⁺				
Élveszületések	93 063	8 153 ⁺	8 081 ⁺	8 131 ⁺	68 339 ⁺
Halálozások	127 053	9 696 ⁺	10 127 ⁺	9 530 ⁺	98 833 ⁺
Természetes szaporodás/fogyás	-33 990	-1 543 ⁺	-2 046 ⁺	-1 399 ⁺	-30 494 ⁺
	Millió euró				
Külkereskedelmi termékforgalom					
Behozatal értéke	83 265	7 282	7 479	7 906 ⁺	68 826 ⁺
Kivitel értéke	92 990	7 585	7 937	8 835 ⁺	75 347 ⁺
Egyenleg	9 725	303	458	928 ⁺	6 521 ⁺
	Változás az előző év azonos időszakához képest, %				
Behozatal volumene	4,9	8,4	9,5	..	8,7 ^{a)}
Kivitel volumene	4,4	2,2	7,3	..	6,4 ^{a)}
Mezőgazdasági termelői árak	-3,8	3,1	3,4	5,5	3,4
Ipari termelés volumene	0,9	0,3	6,8	5,4	5,2
Ipari belföldi értékesítésének volumene	-1,1	2,3	4,5	6,3	4,0
Ipari exportértékesítés volumene	0,3	1,0	9,2	5,9	5,7
Feldolgozóipari új rendelések volumene	-	-2,6	16,0	-1,8	-
Ipari termelői árak	-1,7	1,2	2,4	4,1	3,0
Építőipari termelés volumene	-18,8	21,4	36,8	23,8	27,0
Kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene	4,7	4,2	4,7	5,6	4,3
Kereskedelmi szálláshelyek					
összes vendégei	6,9	1,2	2,6	4,1	6,6
összes vendégéjszakái	6,7	1,5	3,0	5,4	6,8
Alkalmazásban állók létszáma	2,9	0,9	1,4	1,3	1,7
Bruttó átlagkereset, nominális	6,1	13,1	13,2	13,6	12,8
Nettó átlagkereset, nominális	7,8	13,1	13,2	13,6	12,8
Fogyasztói árak ^{b)}	0,4	2,1	2,6	2,5	2,4

a) 2017. január–augusztus.

b) 2017. október: 2,2%.

RÉSZLETES ÁTTEKINTÉS

Makrogazdasági folyamatok

Hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok⁶

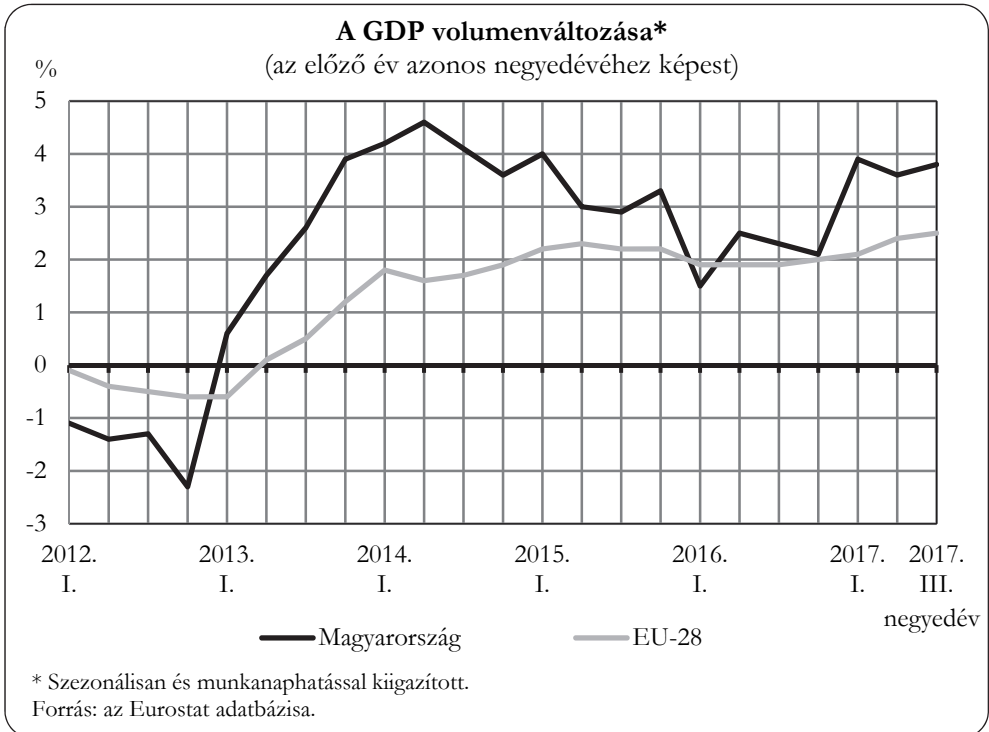
2017 eddig eltelt időszakában a **világgazdaságot** bővülés jellemezte, a túlnyomórészt fejlett országokat tömörítő OECD egészére számított GDP volumene – az I. negyedévi 2,1 és a II. negyedévi 2,4%-os növekedést követően – 2017. III. negyedévben 2,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbi szintet.

A több mint négy éve tartó konjunktúra 2017-ben folytatódott a **magyar gazdaságban**, a **GDP volumene** – a KSH gyorsbecslése szerint – **2017 III. negyedévében 3,6%-kal nőtt** az egy évvel korábbihoz képest. A bővüléshez a legnagyobb mértékben a piaci alapú szolgáltatások járultak hozzá. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint a gazdasági teljesítmény az előző év azonos időszakához viszonyítva az uniós átlagnál nagyobb mértékben, 3,8, az előző negyedévhez képest 0,8%-kal bővült.

---

⁶ Források: Európai Központi Bank; Eurostat; FAO; Fed; Magyar Nemzeti Bank; National Bureau of Statistics of China; Nemzetközi Valutaalap; OECD; U.S. Energy Information Administration.

1. ábra

2017 I–III. negyedévében a hazai **GDP volumene** – az I. negyedévi 4,3, a II. negyedévi 3,3 és a III. negyedévi 3,6%-os növekedés eredményeként – 3,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A szezonálisan és naptárthatással kiigazított index szerint a gazdasági teljesítmény 2017 I–III. negyedévében az uniós átlagot meghaladva, 3,8%-kal emelkedett.

A termelési oldalon a GDP bővüléséhez számottevően hozzájárultak a piaci alapú szolgáltatások, a felhasználási oldalon pedig a **nemzetgazdasági beruházások**. A beruházási teljesítmény **2017 III. negyedévében** 18%-kal emelkedett az egy évvel korábbi alacsony bázishoz viszonyítva. **2017 I–III. negyedévében** a nemzetgazdasági beruházások volumene – az I. negyedévi 23, a II. negyedévi 27 és a III. negyedévi 18%-os növekedést követően – összességében 23%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. (2016 I–III. negyedévében a beruházási teljesítmény 12%-kal visszaesett a megelőző év azonos időszakához képest.)

A beruházások bővülése a nemzetgazdaság csaknem egészét érintette. 2017 első három negyedévében a kapacitásnövelő fejlesztések élénkülése következtében a

beruházások közel hattizedét megvalósító, legalább 50 főt foglalkoztató **vállalkozások** beruházási teljesítménye 26%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Emellett a 2014–2020-as uniós költségvetési ciklus elindított projektjeinek realizálódása is nagyobb lendületet vett, így a **költségvetési szervek** beruházási volumene 53%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az **anyag-műszaki összetétel szerint** az építési beruházások volumene 24, a gép- és berendezésberuházásoké 21%-kal nőtt.

2017 I–III. negyedévében csak a **víz- és hulladékgazdálkodás** területén csökkent (13%-kal) a beruházási volumen, a nemzetgazdaság többi területét növekedés jellemezte. A feldolgozóipar, az ingatlanügyletek és a szállítás, raktározás területén együttesen az összberuházások közel hattizede realizálódott. Közülük leginkább a **szállítás, raktározás** beruházásainak volumene nőtt (38%-kal), elsősorban az uniós forrásból finanszírozott útépitések és -felújítások újbóli megindítása következtében. A legjelentősebb beruházónak számító **feldolgozóipar** beruházási teljesítménye 16%-kal magasabb volt az előző év azonos időszakánál. A feldolgozóipari alágak többségében bővültek a fejlesztések, köztük az ipari termelésben meghatározó járműgyártásban is. Az **ingatlanügyletek** beruházási teljesítménye 14%-kal emelkedett, ahol a lakásépítések és az üzleti célú ingatlanfejlesztések egyaránt növekedtek.

A beruházások volumene 2017 január–szeptemberében a legnagyobb mértékben (közel négyszeresére) a csekély súlyú **bányászat** területén emelkedtek, elsősorban a szénhidrogén-kutatások és -feltárások tárgyidőszaki ráfordításai miatt. Elsősorban az EU-forrásból történő fejlesztések újbóli megindulása következtében, a nagyobb részt közösségi finanszírozású területek beruházásai emelkedtek: a **közigazgatásban** – az uniós forrásfelhasználás mellett a határvédelemmel és a középület-felújítással kapcsolatos kiadások miatt – 56, az **egészségügyi szolgáltatások** és az **oktatás** területén egyaránt 63%-kal. Előbbiek a teljes nemzetgazdasági beruházási érték közel egytizedét teszik ki. A **művészet, szabadidő** területén az 56%-os beruházásnövekedést nagyobb részt a versenysporttal kapcsolatos fejlesztések, kisebb részt a kultúrával összefüggő nagyberuházások okozták. A nemzetgazdasági átlagot meghaladó mértékben bővültek a beruházások az **információ, kommunikáció** (31%), az **építőipar** (31%) és a **szakmai és tudományos tevékenységek** (28%) területén is. A **szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban** a szállodaépítések és -felújítások segítették a beruházási volumen 21%-os emelkedését. Főként a lízingtársaságok megugró gépjárműimportjának következtében az **adminisztratív szolgáltatás** beruházási volumene 20%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A **mezőgazdaság** beruházásai – főként mezőgazdasági munkagépek (traktorok, kombájnok, permetezőgépek) beszerzései miatt – 20%-kal gyarapodtak. A **kereskedelem,**

gépjárműjavítás beruházási teljesítménye 16%-kal bővült, mindenekelőtt a kiskereskedelmi áruházláncok korszerűsítéseinek és felújításainak eredményeképpen.

1. tábla

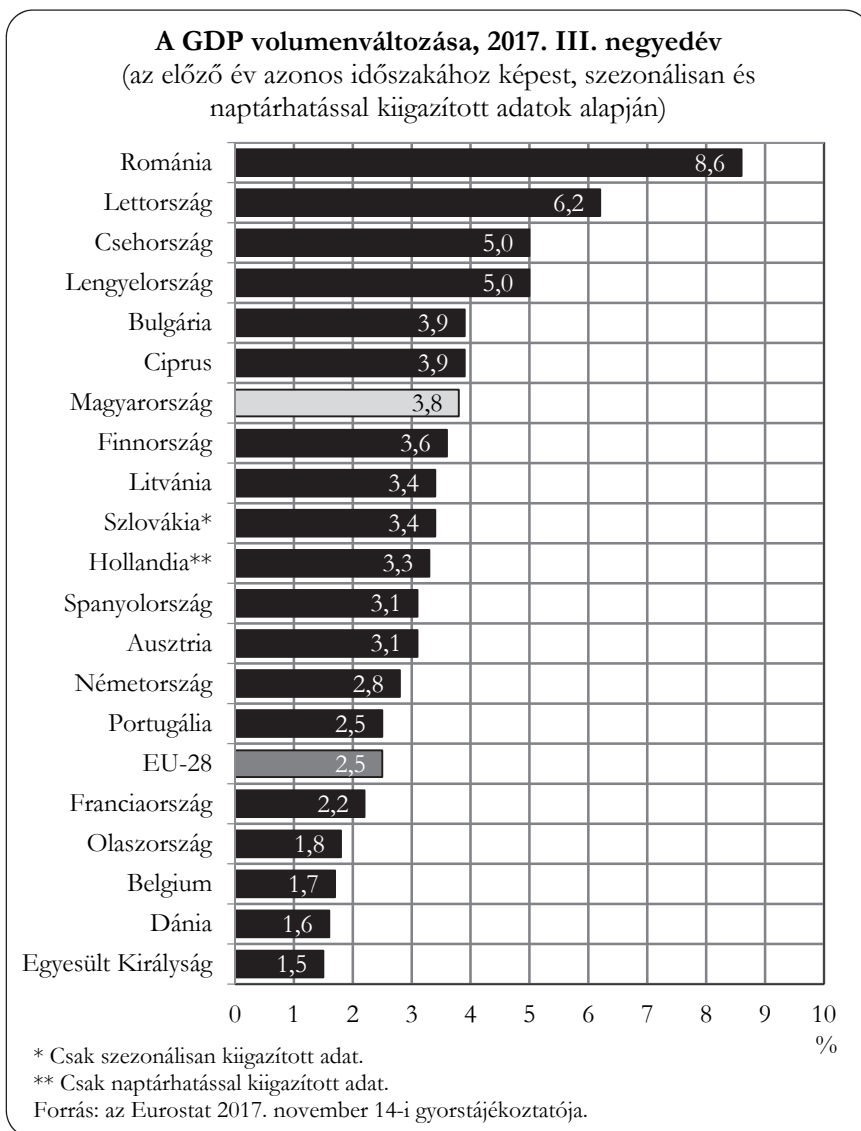
A 10 legnagyobb beruházó nemzetgazdasági ág beruházási teljesítményének alakulása
(%)

Nemzetgazdasági ág	2017. III. negyedév		2017. I–III. negyedév	
	megoszlás	volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest	megoszlás	volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest
Nemzetgazdaság összesen	100,0	18,3	100,0	22,6
Ezen belül:				
Feldolgozóipar	29,7	14,4	30,7	15,8
Ingyenértékesítés nélküli értékesítésű áruk értékesítése	16,1	19,4	14,7	13,7
Szállítás, raktározás	14,4	11,2	13,6	38,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	5,9	15,3	6,3	15,7
Mezőgazdaság	4,5	3,2	5,4	20,1
Közigazgatás	5,1	50,8	5,3	56,1
Információ, kommunikáció	3,3	9,5	3,8	31,0
Energiaipar	2,8	5,4	2,8	0,1
Adminisztratív szolgáltatások	2,5	6,9	2,8	19,8
Művészet, szabadidő	2,9	50,4	2,7	55,6

Az előzetes adatok alapján az **Európai Unió (EU-28)** tagországainak együttes GDP-je⁷ **2017 III. negyedévében** 2,5%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. A növekedési ütem mértéke emelkedett a korábbi negyedévekhez viszonyítva. A rendelkezésre álló adatok szerint minden tagállamban nőtt a gazdasági teljesítmény, a legnagyobb mértékben (8,6%) Romániában. Az unió legnagyobb nemzetgazdaságának számító Németországban a GDP volumene 2,8%-kal bővült, ilyen mértékű növekedésre az elmúlt 6 évben nem volt példa. A visegrádi országok közül Csehországban és Lengyelországban hazánkét meghaladó ütemben, egyaránt 5,0%-kal nőtt a GDP volumene. Szlovákiában a bruttó hazai termék 3,4%-kal⁸ lett magasabb.

⁷ Az EU egészére és a tagállamokra vonatkozó GDP-adatok szezonálisan és naptárhatással kiigazítottak.

⁸ Csak szezonálisan kiigazított adat.

2017 I–III. negyedévében az uniós gazdaság⁹ teljesítménye 2,3%-kal bővült egy évvel korábbihoz képest. A rendelkezésre álló adatok alapján a hazánk legfontosabb külgazdasági partnerének számító Németország gazdasági teljesítménye fokozatos gyorsulás mellett 2,4%-kal nőtt. A többi nagyobb súlyú nemzetgazdaságok közül

⁹ Az EU egészére és a tagállamokra vonatkozó GDP-adatok szezonálisan és naptárhatással kiigazítottak.

Franciaország bruttó hazai terméke (1,7%), az Egyesült Királyságé (1,6%), valamint Olaszországé (1,5%) átlag alatt bővült. A visegrádi országok közül Szlovákiában az EU-28 átlagát meghaladó mértékben, 3,3%-kal¹⁰ emelkedett a GDP volumene.¹¹

A szezonális és munkanaphatással kiigazított indexek szerint az **eurózóna** bruttó hazai terméke – az EU-28 átlagához hasonlóan – 2017 III. negyedévében 2,5, I–III. negyedévében 2,3%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A térség gazdasági teljesítményére hatással van az aktív monetáris környezet alakulása is. Az inflációs célt¹² megközelítő fogyasztóiár-emelkedés mellett az Európai Központi Bank (EKB) fenntartotta a monetáris lazítást középpontba helyező politikáját, az alapkamat mértékén (0,00%) pedig nem változtatott.

Az **Egyesült Államok** gazdasági teljesítménye 2017 III. negyedévében 2,3%-kal¹³ nőtt az előző év azonos időszakához képest, a növekedés üteme gyorsult a korábbi negyedévekhez viszonyítva. 2017 I–III. negyedévében a bruttó hazai termék volumene 2,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A háztartások fogyasztása és a bruttó állóeszköz-felhalmozás bővült (egyenként 2,7%-kal), viszont a kormányzat fogyasztási kiadásai stagnáltak. A külkereskedelem visszafogta a gazdasági bővülést, az import volumennövekedése (3,7%) meghaladta az exportét (2,9%). A termelési oldalon az ipari termelés – közel kétévnyi csökkenést követően – 1,4%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. 2017 I–III. negyedévében a munkanélküliségi ráta (4,4%) mérséklődése folytatódott, a fogyasztói árak emelkedtek (2,1%) az egy évvel korábbihoz képest, ezzel párhuzamosan a jegybank szerepét betöltő Fed – folytatva a monetáris politika szigorítását – 2017 júniusában megemelte a napi kamatcélját (0,75–1,00%-ra).

2017 I–III. negyedévében az import terén az egyik legfontosabb külkereskedelmi partnerünknek számító **Kínában** a GDP volumene 6,9%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. (A III. negyedévben a kínai gazdaság teljesítménye 6,8%-kal bővült az előző év azonos időszakához képest.) A nemzetgazdaság összes főbb területén emelkedett a hozzáadott érték, közülük az iparé 6,4, a kereskedelemé 7,2%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az ázsiai ország exportforgalma folyó áron 12, az

---

¹⁰ Csak szezonálisan kiigazított adat.

¹¹ Az Európai Unió gazdasági folyamatait meghatározó mutatók (ipar, ipari termelői árak, kiskereskedelem, munkaerőpiac, fogyasztói árak) alakulását az adott témakör részletes áttekintése tartalmazza.

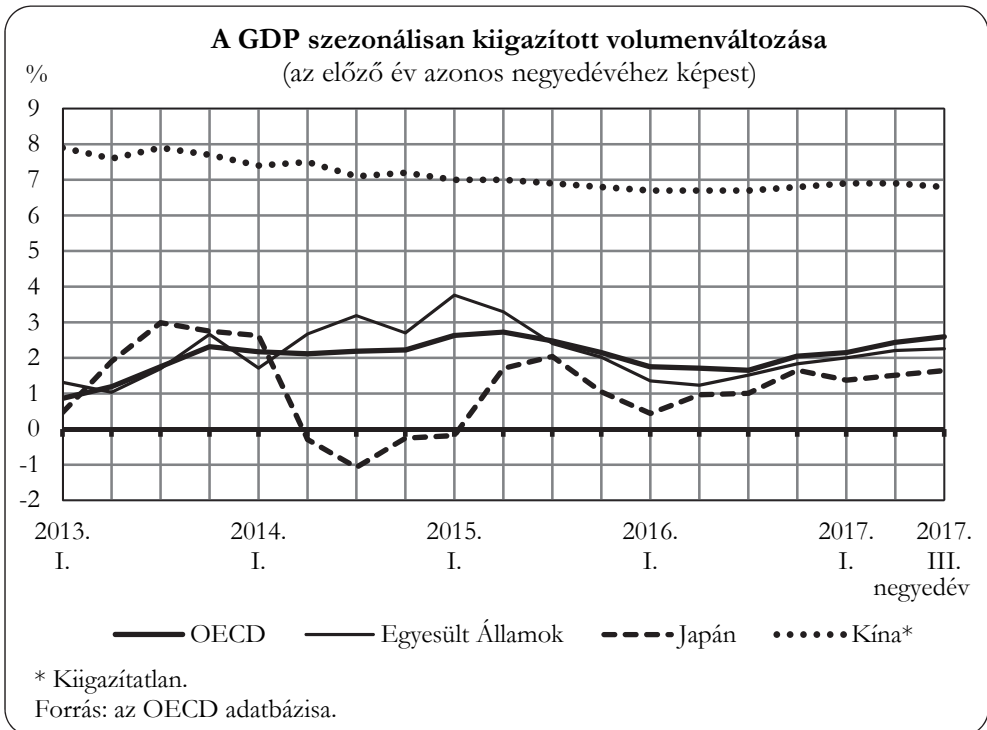
¹² Az Európai Központi Bank középtávú célként 2% körüli inflációs szint elérését határozta meg.

¹³ Szezonálisan kiigazított adatok szerint.

importforgalma 22%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A külkereskedelmi többlet mértéke a GDP arányában 3,4%-os volt.

Japán gazdasági teljesítménye 2017. III. negyedévben 1,6, I–III. negyedévben 1,5%-kal bővült az egy évvel korábbihoz képest.¹⁴ 2017 első kilenc hónapjában a háztartások fogyasztása 1,1, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 2,7%-kal növekedett, ugyanakkor a kormányzati fogyasztási kiadások gyakorlatilag stagnáltak (+0,1%). A japán gazdaság termékei és szolgáltatásai iránti külső kereslet élénkült, az export volumene 6,6%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Ezzel összhangban 2017 első nyolc hónapjában az ipari termelés 4,7%-kal emelkedett. A japán gazdaságpolitika középpontjában – az alapkamat változatlansága mellett – továbbra is a likviditás bővítése állt, ezzel párhuzamosan 2017 első kilenc hónapjában a fogyasztói árak átlagosan 0,4%-kal meghaladták az egy évvel korábbiakat.

3. ábra

¹⁴ Szezonálisan kiigazított adatok szerint.

2016 utolsó két hónapjában az **euró** az elmúlt 15 év leggyengébb **árfolyamszintjén** mozgott, ahonnan 2017 első kilenc hónapjában – kisebb hullámszám mellett – felértékelődött, szeptember végére az elmúlt két és fél év legerősebb árfolyamszintjét érte el. 2017 január–szeptemberében az euró átlagárfolyama az amerikai dollárhoz képest összességében 0,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. 2017 január–szeptemberében a **forint átlagárfolyama** az euróval és az amerikai dollárral szemben egyaránt erősödött: a hazai fizetőeszköz az euróval szemben – 302 és 314 forint/euró közötti ingadozás mellett – 1,2, az amerikai dollárral szemben 0,8%-kal felértékelődött az előző év azonos időszakához viszonyítva.

2. tábla

Árfolyamok, 2017. I–III. negyedév

Megnevezés	Árfolyam					Átlagárfolyam	
	időszak elején	minimum értéke	maximum értéke	időszak végi		értéke	változása az előző év azonos időszakához képest, %
				értéke	változása az előző év azonos időszakához képest, %		
Forint/amerikai dollár	295,06	252,77	297,38	263,75	-4,6	277,36	-0,8
Forint/euró	309,40	302,84	313,64	311,23	0,7	308,42	-1,2
Amerikai dollár/euró	1,0465	1,0385	1,206	1,1806	5,8	1,1140	-0,2
Brent (amerikai dollár/hordó)	55,05	43,98	59,77	57,02	18,2	51,75	23,6

Forrás: Eurostat, Magyar Nemzeti Bank, U.S. Energy Information Administration.

2017 első kilenc hónapját a globális **nyers- és alapanyagpiacok** árszínvonal-emelkedése jellemezte, ami hozzájárult a termelői árak emelkedéséhez a nemzetgazdaságok többségében, így hazánkban is. Az Európában irányadó **Brent** árát jellemző, 2016 januárja óta tartó emelkedő tendencia 2017 elején megállt. Mindez annak ellenére történt, hogy 2016. november végén az OPEC-tagállamok¹⁵ megállapodtak a kitermelés visszafogásában, amihez a szervezeten kívüli országok (például Oroszország) is csatlakoztak. A Brent hordónkénti ára 2017 januárjában és februárjában 55 dolláros árszint körül mozgott, március–júniusban – nagyobb hullámszámok mellett – csökkenő, július–szeptemberben emelkedő tendenciát mutatott. 2017. szeptember végén egy hordó olajért 57,02 dollárt fizettek, ennél magasabb árszinten több mint két éve nem

¹⁵ Az OPEC a Kőolaj-exportáló Országok Szervezetének rövidítése.

járt a kőolaj ára. 2017 első kilenc hónapjában a Brent piaci ára összességében jóval magasabb szinten mozgott az egy évvel korábbi alacsony bázisnál: az átlagárfolyam 51,75 dollár volt, ami 24%-os növekedést jelent. (Részben emiatt a hazai üzemanyagárak fogyasztói ára 2017 január–szeptemberében 8,8%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva.)

Az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezete (FAO) **globális élelmiszerár-indexének**¹⁶ értéke 2017 I–III. negyedévében 11%-kal meghaladta az egy évvel korábbi alacsony bázist. Az alindexek közül a legnagyobb mértékben (42%-kal) a tejtermékek ára nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. (Ezzel párhuzamosan a tej hazai felvásárlási ára is számottevő mértékben emelkedett az egy évvel korábbi alacsony bázishoz viszonyítva.) A húskészítmények, az olajok, valamint a gabonafélék ára szintén emelkedett (9,6, 5,7, illetve 1,8%-kal). A 2017. március–júniusi nagymértékű árzuhanás következtében a cukor átlagára 2017 január–szeptemberében 4,5%-kal alacsonyabb volt az előző év azonos időszak magas bázisánál. A cukorár alakulására a kedvező terméskilátások mellett a jelentős termelőnek számító Brazília devizájának leértékelődése és a visszafogottabb kínai import is hatással volt. (A világpiaci folyamatokkal összhangban a cukor hazai fogyasztói átlagára 2017 január–szeptemberében lassuló ütemben emelkedett, októberben pedig 2,7%-kal csökkent az egy évvel korábbi magas bázishoz képest.)

Külkereskedelem

A **külkereskedelmi termékforgalomban 2017. I–III. negyedévben** – az első becslés szerint – a kivitel értéke 75,3 milliárd eurót tett ki, 8,8%-kal többet, mint 2016 első kilenc hónapjában. A behozatal értéke 68,8 milliárd euró volt, 12%-kal több, mint egy évvel korábban. A növekedési ütemek az elmúlt hat év azonos időszakát tekintve a legjelentősebbek. Külkereskedelmünk az I–III. negyedévet 6,5 milliárd eurós aktívummal zárta, ami a mérleg 1,1 milliárd eurós romlását jelenti az egy évvel korábbihoz képest.

A részletesen feldolgozott, **2017. január–augusztusi** adatok szerint a külkereskedelmi termékforgalom volumene az exportban 6,4, az importban 8,7%-kal

---

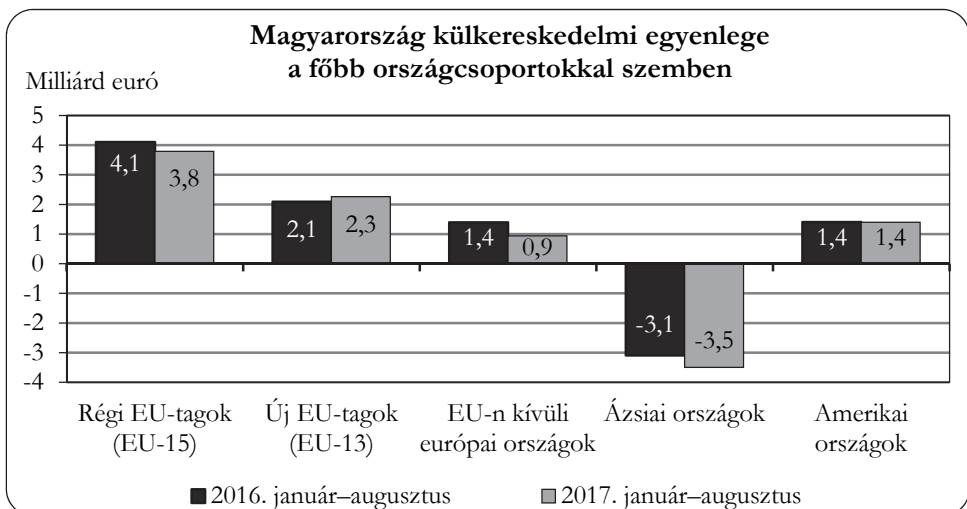
¹⁶ A FAO az élelmiszerár-indexen belül alindexeket tesz közzé a gabonafélék, az olajok, a cukor, a tejtermékek, valamint a húskészítmények árváltozásáról. Az indexeket 55 nyersanyag áralakulása alapján állítják össze és havonta jelentetik meg.

bővült 2016 azonos időszakához viszonyítva. (A kivitel értéke az első nyolc hónapban 66,5 milliárd, a behozatalé 60,9 milliárd euró volt.)

2017. január–augusztusban a forgalom **forintban mért árszínvonal**a nőtt a 2016. azonos időszakihoz képest: kivitelben 1,4, behozatalban 2,1%-kal. Az importáraknak az exportét meghaladó mértékű növekedése hatására a **cserearány** kedvezőtlenül alakult 2017 első nyolc hónapjában, a romlás mértéke 0,7% volt. A **forint** az első nyolc hónapot tekintve az euróhoz képest 1,3%-kal erősödött, a dollárhoz viszonyítva alig változott (0,1%-kal felértékelődött).

Az első nyolchavi adatok alapján exportunknak mintegy négyötödét, importunknak több mint háromnegyedét az **Európai Unió tagországaival** bonyolítottuk le. Ebben a viszonylatban a forgalom euróértéke az átlagostól elmaradó mértékben bővült, a változás mértéke exportban 8,3, importban 9,8% volt 2016. január–augusztushoz képest. A tagországokkal folytatott külkereskedelmünkben 6,1 milliárd eurós aktívum keletkezett az első nyolc hónap során, 139 millió euróval kevesebb, mint egy évvel azelőtt. Az összes termékforgalom 56%-át a régi tagállamokkal (EU-15) bonyolítottuk le, ebben a viszonylatban külkereskedelmünk euróértéke az uniós átlagtól kissé elmaradó ütemben nőtt, kivitelben 7,3, behozatalban 9,3%-kal. A velük folytatott kereskedelem mérlege 314 millió eurós romlást követően 3,8 milliárd eurós többletet mutat. A 2004 óta csatlakozott 12 új tagország viszonylatában a forgalom mindkét irányában 11%-os növekedés következett be. Az egyenleg ebben a relációban ugyanakkor kedvezőbbé vált, a 2,3 milliárd eurós aktívum 174 millió euróval több az egy évvel korábbinál.

4. ábra

Az **Európai Unión kívüli országokkal** folytatott kereskedelmünk dinamikája meghaladta az uniósét, a kivitel euróértéke 13, a behozatalé 22%-kal nőtt. Az egyenleg ebben a fő relációban is romlott, a 462 millió eurós passzívum az egy évvel korábbinál 945 millió euróval nagyobb. A mérlegromlás legnagyobb részét az Európai Unión kívüli európai országokkal lebonyolított áruforgalom alakulásával magyarázható, aminek egyenlege 453 millió euróval kedvezőtlenebbé vált, összefüggésben a behozatal 37%-os növekedésével. (A mérleg romlása az utóbbi relációban alapvetően az energiahordozók behozatalával áll kapcsolatban, amelyek importértéke – részben a világgpiaci árak emelkedése miatt – közel másfélszeresére nőtt az év első nyolc hónapjában, azok után, hogy 2013. január–augusztus és 2016 ugyanezen időszaka között 4,2 milliárd euróról 1,6 milliárd euróra zsugorodott.) Az ázsiai országok viszonylatában az egy évvel korábbinál 405 millió euróval nagyobb, 3,5 milliárd eurós passzívum keletkezett, ami az import 14%-os növekedésével magyarázható.

3. tábla

**A külkereskedelmi termékforgalom alakulása országcsoportok szerint,
2017. január–augusztus**

(%)

Országcsoport	Kivitel			Behozatal		
	volumen- index	érték- index ^{a)}	megoszlás ^{a)}	volumen- index	érték- index ^{a)}	megoszlás ^{a)}
	2016. január– augusztus=100,0			2016. január– augusztus=100,0		
Európai Unió (EU-28)	105,7	108,3	79,1	107,2	109,8	76,5
Régi tagállamok (EU-15)	105,5	107,3	56,5	107,4	109,3	55,5
Új tagállamok (EU-13)	106,1	110,8	22,6	106,7	111,3	21,0
EU-n kívüli országok	109,3	113,4	20,9	113,9	121,9	23,5
ebből:						
EU-n kívüli európai országok	..	117,7	8,9	..	136,9	8,2
Ázsiai országok	..	114,7	6,0	..	114,0	12,2
Amerikai országok	..	107,4	4,7	..	114,7	2,8
Összesen	106,4	109,3	100,0	108,7	112,5	100,0

^{a)} Euróadatokból számítva.

A külkereskedelmünk több mint felét kitevő **gépek és szállítóeszközök** esetében az export volumene 4,9%-kal, az árufőcsoportok¹⁷ közül a legkisebb mértékben nőtt, az importé pedig 9,6%-kal haladta meg a 2016. január–augusztusit. Exportban és a két forgalmi irány összegéből előálló teljes külkereskedelmünkben a legnagyobb forgalmat a közúti járművekből, a második legjelentősebb értékű kereskedelmet a villamos gép, készülék és műszerekből bonyolítottuk le. (Az importrangsor első két helyén is ez a két csoport szerepel, sorrendjük ugyanakkor fordított a kivitelben és a teljes forgalomban kialakulthoz képest.) Ezeknek a termékcsoporthoz az euróban számított külkereskedelme ugyanakkor az átlagostól jellemzően elmaradó mértékben bővült, kivételt csupán a villamos gép, készülék és műszerek importja jelent, ami január–augusztusban 12%-kal több volt az egy évvel korábbinál. Az energiatechnikai gépek és berendezések exportértéke 1,2%-kal lett nagyobb, amely révén a forgalmuk 6,1 milliárd eurót tett ki. A híradástechnikai, hangrögzítő és -lejátszó készülékek kivitele az előbbinél gyorsabb ütemben, 9,0%-kal bővült, 4,4 milliárd euró exportárbevétel jelentve a nemzetgazdaságnak. Az import a gépjellegű árucsoportok többsége esetében, a felsoroltaknak pedig mindegyikét illetően nagyobb mértékben növekedett, mint az export. Az árufőcsoportok közül egyedül a gépek és szállítóeszközök külkereskedelmének forintárszínvonala csökkent, az exportban 0,3, importban 1,1%-ot kitevő mérséklődés kizárólag az uniós viszonylatban folytatott árucseré áralakulásának volt a következménye.

A külkereskedelmi forgalom valamivel több mint egyharmadát jelentő **feldolgozott termékek** volumene 7–8%-kal haladta meg a 2016 első nyolc havit. Az ide tartozó csoportok közül a legnagyobb értékű árumozgás a forgalom mindkét irányában a gyógyszer és gyógyszerészeti termékekből valósult meg, amelyek folyó áron, euróban számított exportja 11, importja 7,5%-kal bővült a 2016. január–augusztuséhoz képest. Növekedés következett be az egyéb fémtermékek, valamint az egyéb feldolgozott termékek behozatalában (8,9, illetve 13%), illetve a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitelében (14%) is.

Január–augusztusban az **élelmiszerek, italok, dohánytermékek** exportvolumene 11, az import 6,6%-kal nőtt 2016 azonos időszakához képest. Kivitelben a gabona és gabonakészítmények euróban számított értéke 35%-kal növekedett, túlnyomórészt a búza-, valamint a kukoricaexport bővülése miatt.

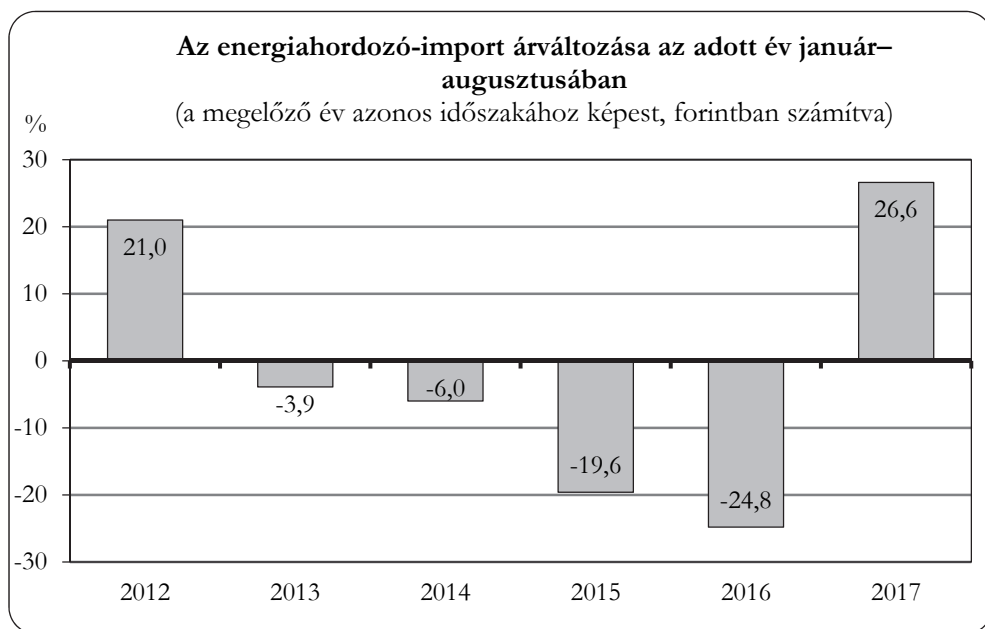
---

¹⁷ Az elemzésben alkalmazott termékcsoporthozás a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően az ENSZ terméknomenklatúrája (Standard International Trade Classification, Rev. 4, röviden: SITC) szerint történt. A nomenklatúra a legmagasabb aggregáltsági szinten 5 árufőcsoportra bontja a termékforgalmat, a részletesebb bontás 10 árufejezetet, illetve 66 árucsoportot különböztet meg.

Behozatalban a zöldségfélék és gyümölcsök forgalma 7,5%-kal meghaladta a 2016. január–augusztusban regisztrált értéket.

Az **energiahordozók** változatlan áron számított külkereskedelme a forgalom mindkét irányában 10,4%-kal bővült 2016 január–augusztusához képest, ami importban a legnagyobb mértékű növekedés az árufőcsoportok közül. Az energiahordozók forintban számított árszínvonala a forgalom mindkét irányában számottevően emelkedett (27–28%-kal). A drágulás ellenére a behozatal árszintje 31, a kivitelé 23%-kal még mindig alacsonyabb volt, mint az öt évvel korábbi, miután a 2013–2016. években tapasztalt jelentős áresést az idei folyamatok csak részben ellensúlyozták.

5. ábra

Az energiahordozók áremelkedése számottevő mértékben járult hozzá a cserearány 2016. január–augusztusi időszakhoz képest bekövetkezett romlásához, ami azzal magyarázható, hogy kereskedelmük a behozatalunkból lényegesen nagyobb arányban részesedik, mint a kivitelből (7,6, illetve 2,4%-kal), következésképpen árszínvonaluk változása jobban befolyásolja a teljes import árváltozását, mint az exportét. Az idetartozó legjelentősebb forgalmú csoport a kőolaj és kőolajtermékek, amelynek euróadatokból számított behozatala 35, kivitele 39%-kal nőtt. A természetes és mesterséges gáz importértéke 44, a villamos energiáé 50%-kal meghaladta a 2016. első nyolc havát.

4. tábla

**A külkereskedelmi termékforgalom alakulása árufőcsoportok szerint,
2017. január–augusztus**

(%)

Árufőcsoport	Kivitel			Behozatal		
	volumen- index	értékindex ^{a)}	megoszlás ^{a)}	volumen- index	értékindex ^{a)}	megoszlás ^{a)}
	2016. január– augusztus=100,0			2016. január– augusztus=100,0		
Élelmiszerek, italok, dohány	110,6	113,2	7,2	106,6	112,8	5,3
Nyersanyagok	112,3	118,1	2,4	109,0	120,4	2,2
Energiahordozók	110,4	143,6	2,4	110,4	141,7	7,6
Feldolgozott termékek	107,4	111,9	32,3	107,5	110,8	36,3
Gépek és szállítóeszközök	104,9	106,0	55,7	109,6	109,8	48,5
Összesen	106,4	109,3	100,0	108,7	112,5	100,0

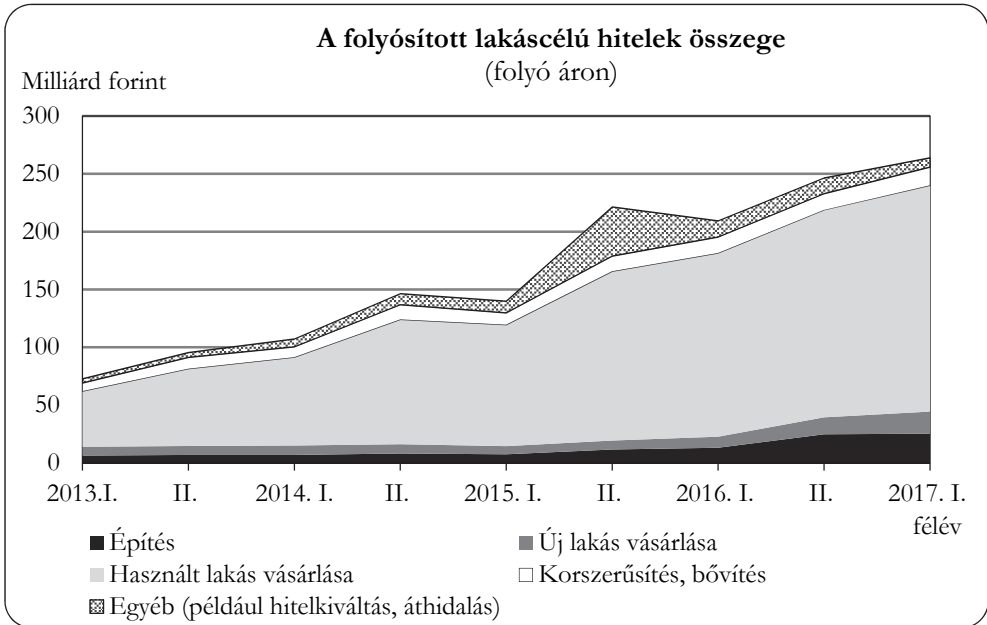
^{a)} Euróadatokból számítva.

Lakáshitelezés

2017 I. félévében az **engedélyezett hitelek** száma és összege egyaránt nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az év első felében engedélyezett lakáshitelek összege 291 milliárd forintot tett ki, ami több mint egy harmadával meghaladta a 2016 azonos időszakit. A **folyósított új lakáshitelek** száma hatodával, összege több mint negyedével emelkedett egy év alatt. A hitelek többségét használt lakások vásárlására fordították, de az építéshez és az új lakás vásárlásához folyósított hitelek vonatkozásában is jelentős volt a bővülés.

2017. június végén a **lakáshitel-állomány** 2917 milliárd forintot tett ki, GDP-hez viszonyított aránya 8,3% volt, amely kismértékben emelkedett az előző év azonos időszakához képest.

6. ábra

A **lakossági lakáshitelezés** terén kiemelt jelentőségű a 2016 elején elindított otthonteremtési program, amelynek legfontosabb elemei a kibővített családi otthonteremtési program (csok), a lakásépítési áfa csökkentése, az áfavisszaigénylés lehetősége és az államilag támogatott hitel.

2016-ban a hitelintézetek **családi otthonteremtési támogatást** összesen közel 21 ezer igénylőnek folyósítottak, mintegy 47 milliárd forint összegben. 2017 I. félévében a családi otthonteremtési támogatások száma közel 13 ezer volt, ami kétharmaddal több, mint 2016 azonos időszakában volt, összegük 27,6 milliárd forintot tett ki, ez közel kétszerese az egy évvel korábbinak. A támogatásokat az esetek többségében (57%) használt lakások vásárlására fordították, míg a folyósított összegek megoszlása eltolódott a nagyobb értékű újlakás-támogatások felé, a teljes összeg 62%-át új lakás vásárlására használták fel.

A lakáshitelezés újbóli beindulását lehetővé tevő intézkedések egyik fontos pillére a nem teljesítő hitelek felszámolása volt. A **Nemzeti Eszközkezelő** 2013 és 2016 között összesen közel 26 ezer, ebből 2016-ban 6184 fedezeti lakóingatlant vásárolt meg. 2017 I. félévében a Nemzeti Eszközkezelő további 3044 fedezeti lakóingatlant vett tulajdonba.

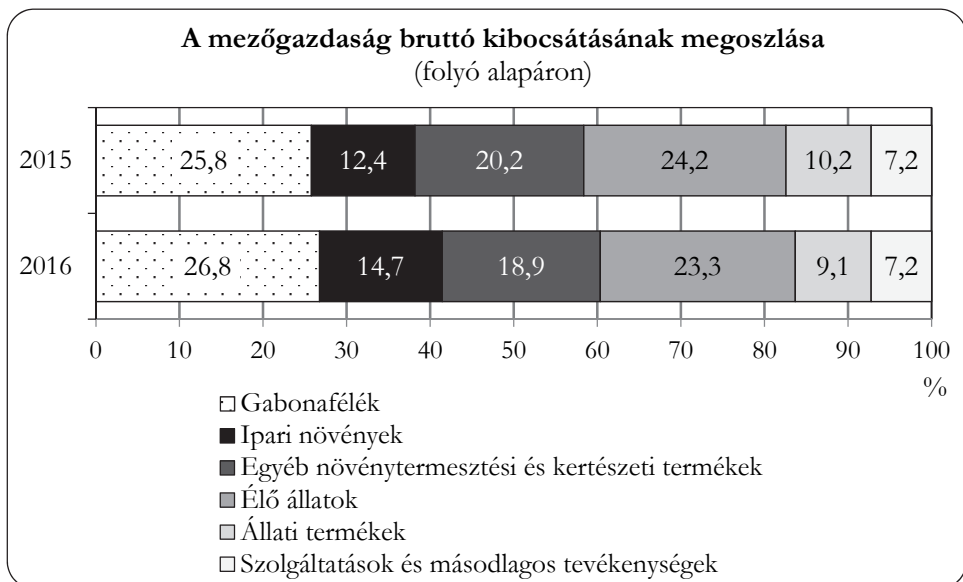
Ágazati teljesítmények

Mezőgazdaság

A **mezőgazdaság** 2016-ban kedvező teljesítményt ért el, számos szántóföldi növény esetében kiemelkedő terméseredmény született. A mezőgazdasági számlák rendszere szerint 2016-ban a mezőgazdaság **kibocsátása** (folyó áron 2,6 ezer milliárd forint) 9,3%-os volumennövekedést ért el, szemben az előző évi 2,4%-os mérséklődéssel. A növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátása 1562 milliárd forintra nőtt, a volumen 16%-os növekedésének és a termelői árak 7,4%-os csökkenésének eredményeként. A bővülést jelentősen befolyásolták a kedvező időjárási körülmények, amelynek hatására a gabonafélék (elsősorban a kukorica), valamint az olajos magvú ipari növények (nagyreszt a napraforgó) termelése jelentősen emelkedett. Az élő állatokból és az állati termékek esetében a kibocsátás (folyó áron 839 milliárd forint) volumene 0,4%-kal csökkent. Ezen belül a baromfi- és a szarvasmarha-kibocsátás meghaladta a 2015. évit, viszont a sertésé, valamint a fontosabb állati termékek közül a tejé és a tojásé elmaradt attól.

A **termelés intenzitása** (egy hektár mezőgazdasági területre jutó kibocsátás) 2016-ban kiemelkedett a Dél-Alföldön, de az országos átlag (484 ezer forint hektáronként) felett alakult Közép- és Nyugat-Dunántúlon is, míg Észak-Magyarországon jóval alatta maradt.

7. ábra

A termékek előállítására és a szolgáltatások nyújtására fordított **folyó termelőfelhasználás** 2016-ban 1513 milliárd forint volt, értéke és volumene egyaránt emelkedett, 2,3, illetve 4,3%-kal. A ráfordítási tételek közül a műtrágya-felhasználás volumene 13, az állati takarmányoké, valamint az energiáé és a kenőanyagoké egyaránt 3,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbözete, a **bruttó hozzáadott érték** (1074 milliárd forint) folyó áron 6,6, volumene ennél nagyobb mértékben, 17%-kal nőtt.

A mezőgazdasági vállalkozók jövedelmén belül a **termelési támogatások** nettó összege 2016-ban 2 milliárd forinttal, 515 milliárd forintra növekedett, összetétele lényegében nem változott az előző évhez képest. A támogatási struktúrában – az EU-hoz történő csatlakozást követő évekhez hasonlóan – 2015-től ismét nagyobb szerepet kaptak a termékekhez köthető, ezáltal a bruttó hozzáadott értéket növelő támogatások. 2016-ban részarányuk a 2014. évihez képest közel a háromszorosára, 19%-ra emelkedett, ezzel párhuzamosan a termékekhez nem köthető egyéb (földalapú, vidékfejlesztési) támogatásoké 13 százalékponttal csökkent. A **termelési tényezők** (föld, tőke, munkaerő) **jövedelme** az elmúlt években főként a növénytermesztés hozamaitól és termékáraitól függően változott, értéke 2016-ban az egy évvel korábbinál 6,2%-kal többet, 1190 milliárd forintot tett ki. Az éves munkaerőegységben kifejezett **élőmunka-felhasználás** 2016-ban 434 ezer ember teljes munkaidős mezőgazdasági tevékenységének felelt meg. Ezen belül tovább folytatódott a nem fizetett munkaerő-felhasználás visszaesése, szemben a fizetett munkaerő-ráfordítással, ami 2012 óta folyamatosan bővül. A mezőgazdasági jövedelmek és változásainak mérésére az Eurostat által leggyakrabban használt mutató, az egy teljes munkaidős dolgozóra jutó, mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem (**„A” mutató**) 7,0%-kal nőtt 2015-höz viszonyítva.

Magyarország 2016-ban az **Európai Unió** teljes mezőgazdasági kibocsátásának (401 milliárd euró) 2,1%-át állította elő, a növényi termékek 2,4, az állatok és állati termékek 1,8%-át. Gabonafélékből az uniós kibocsátás 5,2, ezen belül a kukoricából 13%-át adtuk. Az unió iparinövény-termelésének – elsősorban az olajos magvú növények termésnövekményével összefüggésben – 6,4%-a származott hazánkból.

2017-ben az előző évinél 10%-kal kisebb területen 8,7%-kal kevesebb, 7,2 millió tonna **kalászos gabona** termett. A **búza** betakarított mennyisége egy év alatt 6,5%-kal csökkent, aratáskor 5,2 millió tonna termény került a magtárakba. Az 1,4 millió tonnás **árpatermés** is elmaradt (12%-kal) az előző évitől, a **tritikálé** termés mennyisége pedig csaknem egynegyedével, 365 ezer tonnára esett vissza. **Zabból** ugyancsak kevesebbet (12%-kal), 92 ezer tonnát, ugyanakkor **rozsból** valamivel többet (0,6%-kal), 85 ezer tonnát gyűjtöttek be a szántókról. Az összes gabona termésátlaga meghaladta a 2012–2016. évek átlagát, az előző évi hozamokat pedig csak a tritikálé és a zab nem érte el.

A kedvező termésátlagok valamennyi növény esetében a 2016. évinél kisebb területről származtak. A búza 5440 kilogramm/hektáros termésátlagánál csak az 1988. évi hozama volt magasabb, míg az árpa (5270 kilogramm/hektár) és a rozs (3320 kilogramm/hektár) termésátlaga egyaránt rekordnak számított.

5. tábla

A kalászos gabonák terméseredményei, 2017

Növény	Betakarított terület		Termésmennyiség		Termésátlag	
	ezer hektár	2012–2016 közötti évek átlaga = 100,0%	ezer tonna	2012–2016 közötti évek átlaga = 100,0%	kilogramm/hektár	2012–2016 közötti évek átlaga = 100,0%
Búza	962	90,0	5 237	103,6	5 440	115,1
Árpa	266	92,8	1 404	110,8	5 270	119,3
Tritikálé	92	77,3	365	80,3	3 970	104,0
Zab	34	71,1	92	72,0	2 720	101,2
Rozs	25	75,2	85	89,7	3 320	119,1

A főbb haszonállatok közül a **szarvasmarha-állomány** nagysága 2012 óta összességében 18, az utóbbi egy évben 2,6%-kal emelkedett, egyedszámuk 2017. június 1-jén elérte a 864 ezret. Bár a szarvasmarhák nagyobb részét (60%-ban) a gazdasági szervezetek haszonállatai, az elmúlt évben állománygyarapodás – elsősorban a húshasznú szarvasmarhatartás bővülése folytán – csak az egyéni gazdaságokban történt. A **sertésállomány** a háztáji tartás visszaszorulásával évről évre csökken. Az állattartók az egy évvel korábbinál 7,2%-kal kevesebb, 2,8 millió sertést tartottak, ebből 646 ezret az egyéni gazdaságokban. A **juhok** száma – 3,0%-os csökkenése mellett – nem érte el az 1,2 milliót. Az állatok 87%-át az egyéni gazdaságokban istállózták, arányuk az évezred eleje óta alig változott. A **baromfifélék** tartása is visszább szorult, a **tyúkállomány** (36 millió) egy év alatt 3,6%-kal csökkent. A tyúkok 63%-át a gazdasági szervezetekben nevelték, a teljes állománycsökkenés 94%-a a körükben zajlott. Legnagyobb mértékben (38%-kal) a **kacsaállomány** esett vissza, a **ludak** száma 21, a **pulykáké** pedig 9,3%-kal lett kevesebb, mint egy évvel korábban. 2017. június 1-jén az egyéb állatfajok közül 55 ezer lovat, 90 ezer kecskét, 1,2 millió házinyulat, 204 ezer vágógalambot és 819 ezer méhcsaládot tartottak az országban.

6. tábla

Állatállomány, június 1.

(ezer darab)

Állat	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Szarvasmarha	733	763	789	818	842	864
Sertés	2 947	2 891	3 060	3 124	3 026	2 807
Juh	1 206	1 210	1 246	1 201	1 214	1 177
Baromfi	45 821	44 856	46 888	49 193	49 311	44 784
Ebből: tyúk	34 718	33 823	35 597	37 896	36 879	35 543
lúd	3 435	4 139	3 233	3 030	3 568	2 809
kacsa	4 520	4 692	5 282	5 214	5 678	3 541
pulyka	3 149	2 202	2 743	3 053	3 185	2 890

A 2015 őszén meghirdetett „Földet a gazdáknak” kormányzati program hatására 2016-ban az előző évi háromszorosára, 232 ezer hektárra nőtt az **értékesített mező- és erdőgazdasági földterületek** nagysága. Az év során a teljes hazai termőföldterület 4,0%-a cserélt gazdát. Az összes értékesített terület 83%-a a szántó művelési ágba tartozott, amelyből négyszer akkora területet adtak el, mint 2015-ben. Ezt követte a gyep (10%) és az erdő (5,2%), a fennmaradó 2,0%-ot a szőlő- és gyümölcsös területek értékesítése tette ki.

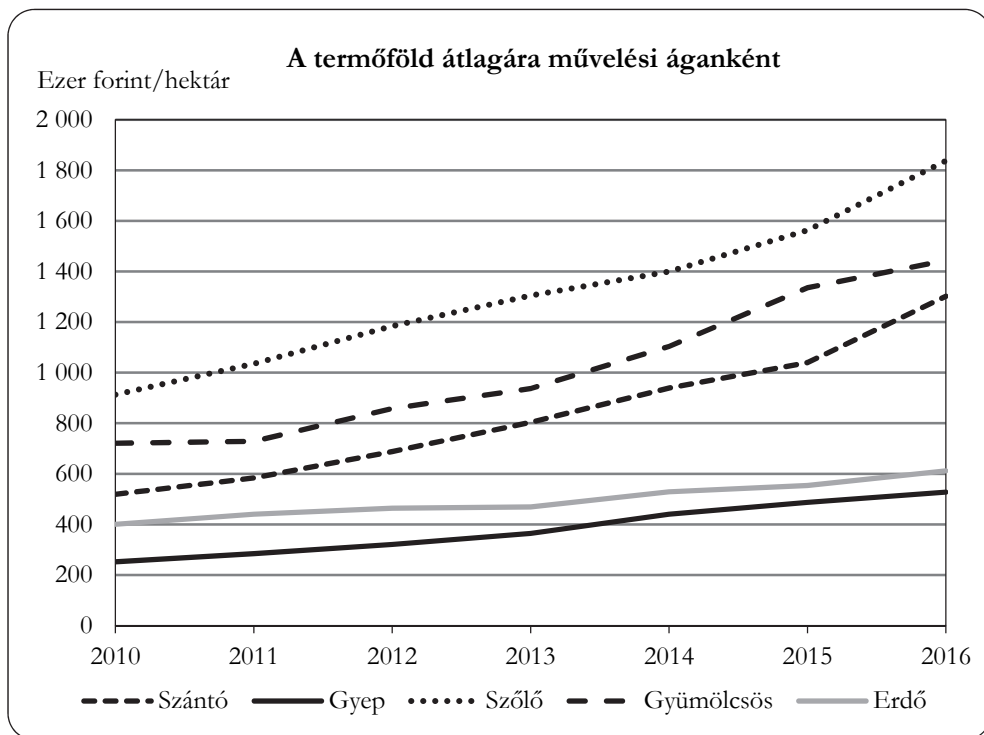
2016-ban a legtöbb termőföldet, közel 29 ezer hektárt Fejér megyében értékesítették. Az eladott mező- és erdőgazdasági földterületek nagysága minden megyében legalább a kétszeresét tette ki az előző évinek, és a megyék több mint felében meghaladta a 10 ezer hektárt. Az értékesített földterületek többsége szántó volt, amelyből Fejér megyében forgalmazták a legnagyobb mennyiséget, 26,2 ezer hektárt. A legtöbb gyep (3,3 ezer hektár) Borsod-Abaúj-Zemplén, erdő (2,1 ezer hektár), valamint szőlő és gyümölcsös (0,9 ezer hektár) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében cserélt gazdát.

A **mezőgazdasági termőföldárak** a 2014. évi 16, a 2015. évi 10%-os növekedés után 2016-ban átlagosan 22%-kal emelkedtek. Ezen belül a szántó ára nőtt a legnagyobb mértékben (25%-kal), így egy hektár szántóföld országos átlagára 1,3 millió forint lett. A többi művelési ág esetében is folytatódott a drágulás: 2016-ban a szőlő hektáronkénti átlagára 18, az erdőé 11, a gyepé és a gyümölcsösé valamivel több mint 8%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva.

2016-ban egy hektár szántóföld átlagára (1,3 millió forint) – Észak-Magyarország (868 ezer forint) kivételével – minden régióban meghaladta az 1 millió forintot.

A legdrágábban, átlagosan 1,5 millió forintért Nyugat-Dunántúlon lehetett szántóföldet vásárolni. Az árkülönbségek megyénként is jelentősek a talaj minőségétől, a domborzati viszonyoktól és egyéb tényezőktől függően. A jó talajadottságú Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar és Tolna megyében volt az értékesített szántó hektáronkénti átlagára a legmagasabb (1,6–1,7 millió forint), ezzel szemben a többnyire tagolt felszínű Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyében 700–900 ezer forintért lehetett vásárolni.

8. ábra

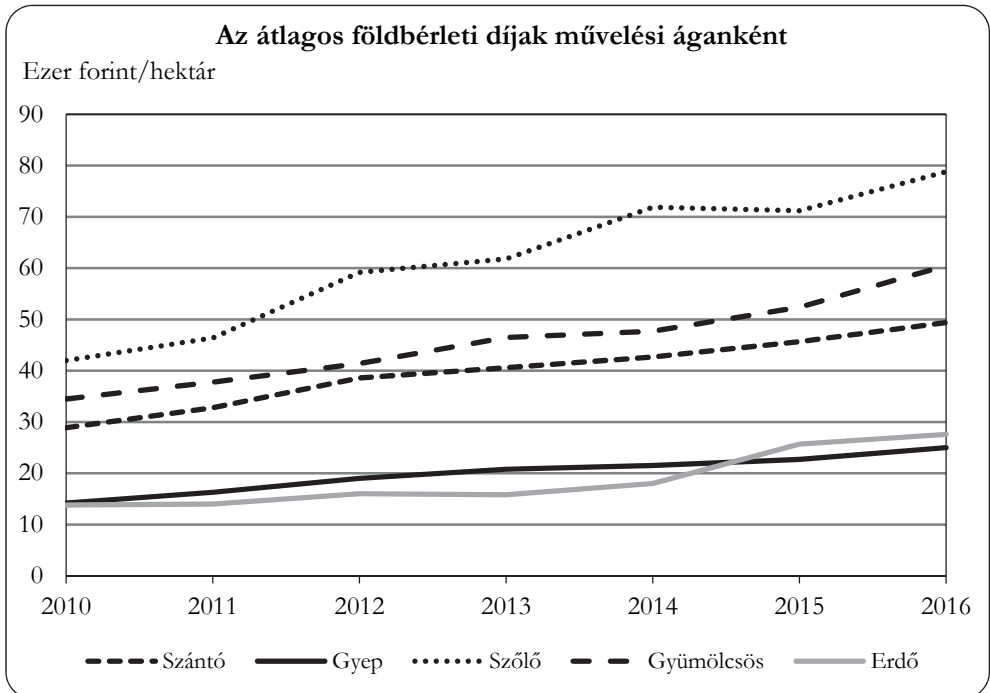

2016-ban a szántó hektáronkénti átlagára minden megyében nőtt az egy évvel korábbihoz képest, az áremelkedés Békés (9,4%) kivételével mindenütt két számjegyű volt. A szántóföld ára Pest megyében 38%-kal drágult egy év alatt, de további 7 megyében is 30% feletti árnövekedés történt.

A 2016. évi gazdaságszerkezeti összeírás adatai szerint a használt **mező- és erdőgazdasági területek** 42%-át **bérleményként** művelték. A művelési ágak közül a szántó esetében volt a legmagasabb (55%) a bérelt területek aránya. A gazdálkodók a gyepterületek 42, a szőlő- és gyümölcsös ültetvények 21%-át bérelték.

A szántóföld **éves bérleti díja** a 2014. évi 5,2, a 2015. évi 7,0%-os növekedés után 2016-ban összességében 8,1%-kal emelkedett, így egy hektár szántót 2016-ban átlagosan 49 ezer forintért lehetett bérelni. A gyümölcsös bérleti díja 15, a szőlőé 11, a gyepé 10%-kal lett magasabb. Használatukért hektáronként átlagosan 61, 79, illetve 25 ezer forintot kellett fizetni. Egy hektár erdőért 2015-ben átlagosan 26, 2016-ban 28 ezer forint bérleti díjat kértek.

9. ábra

2016-ban a szántó éves átlagos bérleti díja Hajdú-Bihar és Tolna megyében volt a legmagasabb, 66 ezer forint, és már ötödik éve ebben a két megyében lehetett legdrágábban bérelni. Veszprém megyében ennek az összegnek a felét, 33 ezer forintot, Nógrádban pedig még kevesebbet, nem egészen 28 ezer forint bérleti díjat kellett fizetni egy hektár szántó használatáért, ugyanakkor az utóbbi megyében volt 2016-ban a legmagasabb (29%) az áremelkedés. Komárom-Esztergomban 17, Hajdú-Biharban, Borsod-Abaúj-Zemplénben és Fejérben 12–13, Heves, Baranya és Győr-Moson-Sopron megyében pedig 3,3–4,2%-kal nőtt 2016-ban a szántó átlagos földbérleti díja az előző évhez képest.

Ipar

Hazánk gazdasági teljesítményét az ipar számottevően meghatározza. A gazdasági szerkezetet tekintve az ipar (feldolgozóipar, energiaipar, bányászat) jelentős súllyal rendelkezik: 2017 I. félévében 24%-kal részesedett a bruttó hozzáadott értékből. Az egy évvel korábbihoz képest hazánk iparosodottsága gyakorlatilag nem változott.

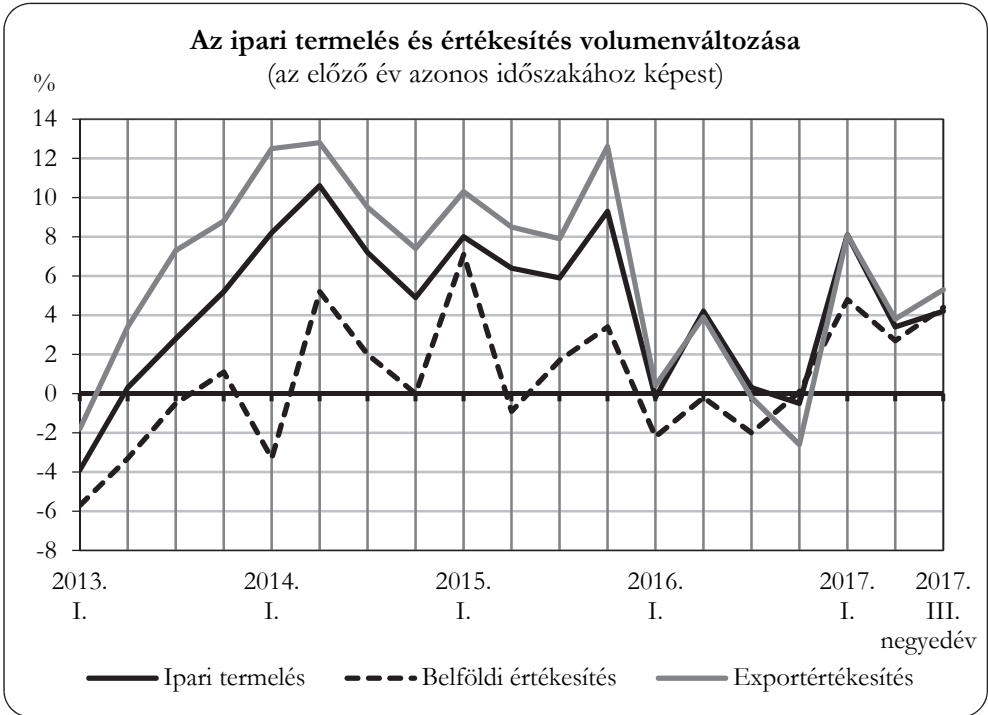
2017 szeptemberében az ipari termelés¹⁸ volumene 5,4%-kal bővült az egy évvel korábbihoz képest. Munkanaphatástól megtisztítva a kibocsátás 8,1%-kal emelkedett. (2017 szeptemberében eggyel kevesebb munkanap volt, mint egy évvel korábban.) Mindkét értékesítési irányban bővültek az eladások: a belföldi értékesítés volumene 6,3, az exporté 5,9%-kal nőtt 2016 azonos időszakához képest. Az ipari területek közül a feldolgozóipar termelése 5,7, a csekély súlyú bányászaté 15%-kal emelkedett, míg az energiaiparé 2,6%-kal csökkent. A három legjelentősebb feldolgozóipari részterület közül az elektronikai iparban 17%-kal többet, az élelmiszeriparban 1,0, a járműgyártásban 1,8%-kal kevesebbet termeltek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A legnagyobb növekedés (49%) – részben az alacsony bázis hatásaként – a kokszyártás, kőolaj-feldolgozás területén következett be.

A szeptemberi ipari kibocsátás az előző hónaphoz képest – a szezonális és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,7%-kal mérséklődött.

---

¹⁸ Az ipar összesen adata a teljes iparra, míg a többi adat a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körére vonatkozik.

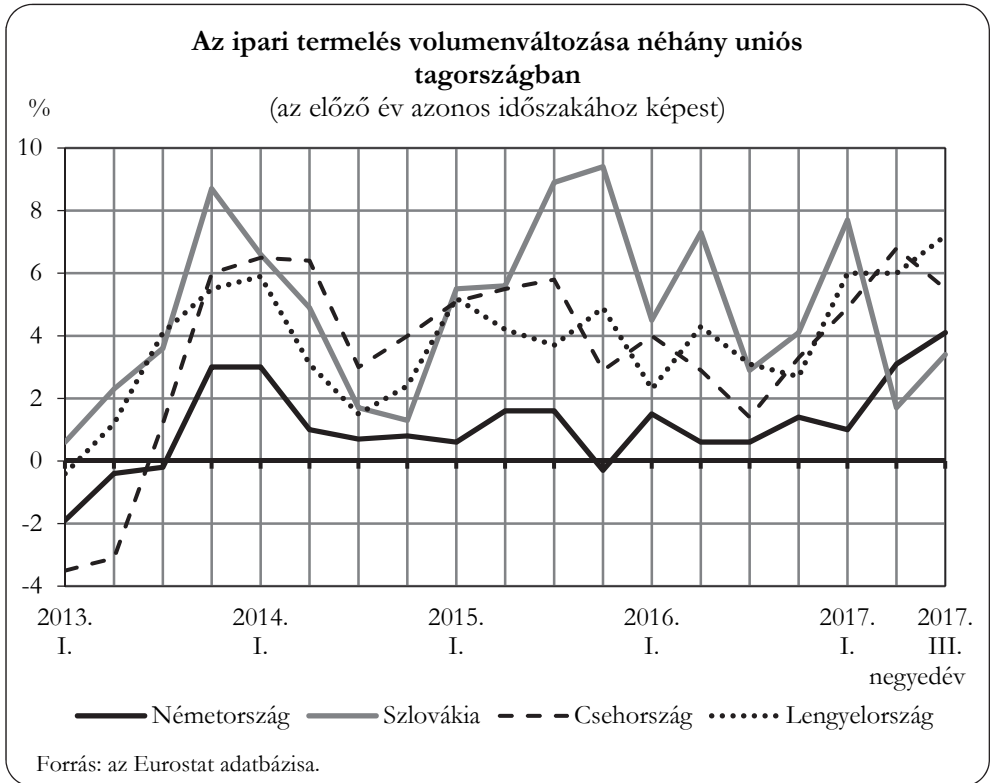
10. ábra

Uniós összehasonlításban¹⁹ hazánk ipari kibocsátásának volumenbővülése meghaladta az EU-28 ipari átlagát. Uniós szinten az ipari termelés volumene 2017 január–szeptemberében folyamatosan, havonta 1,2–4,2% közötti mértékben emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A visegrádi országok és hazánk legfontosabb külgazdasági partnerének számító Németország iparát is növekvő kibocsátás jellemezte.

¹⁹ Munkanaphatással kiigazított adatok szerint. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

11. ábra

2017 I–III. negyedévében az ipari termelés volumene 5,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbiét. A növekedéshez a belső és a külső kereslet egyaránt hozzájárult, és ezzel párhuzamosan az értékesítésen belül a külföldi eladások aránya (65,4%) gyakorlatilag változatlan maradt.

Az **exporteladások** volumene 2017 első kilenc hónapjában 5,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A járműgyártás és az elektronikai ipar együttesen a külföldi eladások közel felét adták, értékesítési volumenük 1,4, illetve 8,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az ipari értékesítés több mint egyharmadát adó **belföldi eladások** 4,0%-kal, ezen belül az élelmiszeripari értékesítés volumene 2,5%-kal növekedett.

2017 január–szeptemberében az ipari termelés több mint kilenczetedét adó **feldolgozóiparban** 5,2, a **bányászatban** 21%-kal emelkedett a kibocsátás volumene, az **energiaiparban** ugyanakkor gyakorlatilag stagnált (–0,2%).

2017 I–III. negyedévében – a vegyi anyag, termék gyártása kivételével – mindegyik feldolgozóipari alág termelése növekedett, a legnagyobb mértékben (18%) a **gép, gépi berendezés gyártása**. A szinte teljes egészében külpiacon termelő **elektronikai ipar** kibocsátása – egy éve tartó folyamatos emelkedés mellett – 9,4%-kal haladta meg a 2016. I–III. negyedévit. Az elektronikai ipar két legnagyobb részterülete közül a jelentősebb, az elektronikus fogyasztási cikkek gyártása 18, a híradástechnikai berendezés gyártása pedig 9,1%-kal nőtt. A szintén elektronikai iparhoz tartozó, jellemzően a járműipari cégeknek beszállító elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása 5,3%-kal bővült. A feldolgozóiparon belül a legkisebb súlyúnak (1,6%) számító **textil- és bőripar** termelés volumene 7,3%-kal meghaladta az egy évvel korábit, amiben jelentős szerepet játszott az erősen exportorientált textilgyártás 25%-os bővülése. Elsősorban a belföldi értékesítés növekedése miatt a **gumi-, műanyag- és építőanyagipar termelése** 6,3%-kal nőtt. A részterületek közül leginkább az építőanyag gyártása emelkedett (8,6%-kal), összefüggésben a növekvő lakásépítési aktivitással, de bővülés jellemezte az exportorientált gumiipart (3,7%) és a műanyagipart (6,2%) is. Szintén a feldolgozóipari átlagot meghaladó mértékben bővült folyamatos növekedés mellett a **kohászat, fémfeldolgozás** (11%), az exportértékesítés feljutása miatt a **gyógyszergyártás** (8,0%) és az ingadozó teljesítményt nyújtó **kocsigyártás, kőolaj-feldolgozás** (7,3%).

A feldolgozóipar legnagyobb súlyú (29%) területének számító **járműgyártás** termelése az év első kilenc hónapjában hullámzóan alakult, összességében a volumen 1,4%-kal meghaladta az egy évvel korábit. A két meghatározó – a járműipari kibocsátásból együttesen 96%-kal részesedő – részterület közül a közúti jármű alkatrészeinek gyártása 5,0%-kal növekedett, a közúti gépjármű gyártása ugyanakkor 2,2%-kal mérséklődött. Ez utóbbit befolyásolta az egy évvel korábitól eltérő nyári leállási rend, valamint a változó termékpalletta. A feldolgozóipari termelés több mint egytizedét adó **élelmiszeripari** kibocsátás 2,3%-kal emelkedett. A részterületek többségét a termelésbővülés jellemezte, ugyanakkor a legnagyobbak számító húsipar – alapvetően a madárinfluenza hatására – 3,8%-kal csökkent. (A baromfihús feldolgozása, tartósítása szakágazat kibocsátása 14%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.) Az élelmiszeripari exportértékesítés volumene nagyobb mértékben nőtt (3,3%), mint a belföldi (2,5%), ennek ellenére a terület exportkitettsége 0,4 százalékponttal, 40,0%-ra mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. Az **egyéb feldolgozóipar** kibocsátása 2,9%-kal haladta meg az egy évvel korábit, ezt nagyrészt a 4,6%-kal bővülő, döntően külföldre értékesítő orvosi eszközök gyártása okozta. 2017 I–III. negyedévében termelésnövekedés jellemezte még a **villamos berendezés gyártását** (4,4%), valamint a **fa-, papír- és nyomdaipart** (3,2%). A **vegyi anyag, termék gyártása** 1,4%-kal

csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva, miközben az exportértékesítés 12%-kal nőtt, a belföldi eladások 23%-kal visszaestek.

12. ábra

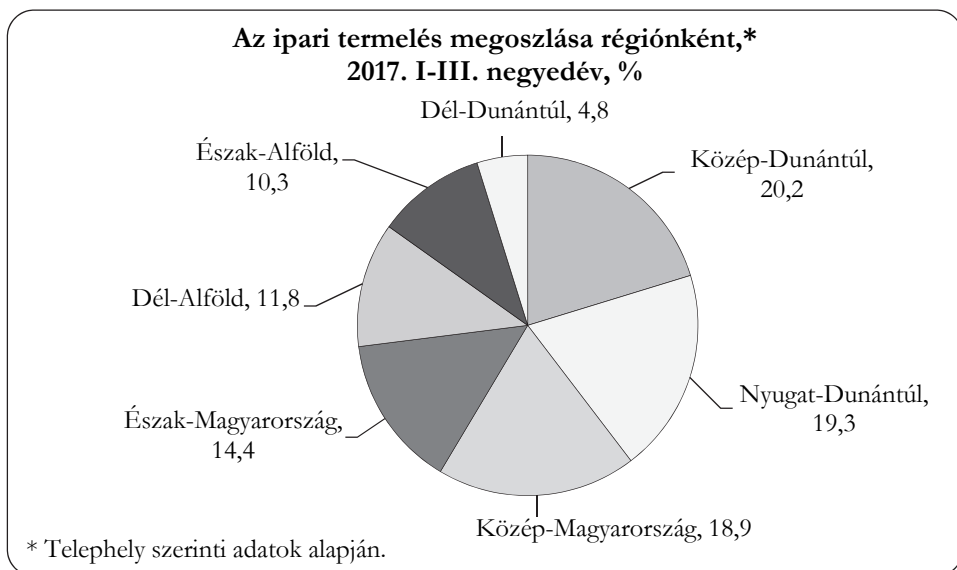

2017 január–szeptemberében a **létszám-kategóriák szerint képzett feldolgozóipari vállalatcsoportok** mindegyikében bővült a termelés volumene. A kibocsátás háromnegyedét adó, erősen exportorientált (legalább 250 főt foglalkoztató) **nagyvállalatok** termelése 5,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A **közepes** méretű vállalkozások (50–249 fő) kibocsátása 1,7%-kal emelkedett, amit elsősorban a belföldi eladások volumenének 2,0%-os növekedése eredményezett. A középvállalatok exportértékesítése 0,7%-kal lett nagyobb. Az elsősorban hazai piacra

termelő **kisvállalkozások** (5–49 fő) termelése 9,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az exportorientáció mindegyik létszám-kategóriában mérséklődött.

Az egy évvel korábbihoz képest 2017 I–III. negyedévében az ipari termelés minden **régióban**²⁰ emelkedett, a leginkább Észak-Alföldön (8,9%), a legkevésbé Dél-Alföldön (2,4%). Közép-Magyarország, Észak-Magyarország, Észak-Alföld és Dél-Dunántúl részesedése az országos kibocsátásból kismértékben nőtt, Nyugat-Dunántúl és Dél-Alföldé ugyanakkor mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest.

13. ábra

A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körében az **egy alkalmazásban állóra jutó termelés** 2017 január–szeptemberében 1,7%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest. A termelékenység javulása 3,2%-os létszámemelkedés mellett következett be.

2017 szeptemberében a megfigyelt feldolgozóipari területek **új rendeléseinek**²¹ volumene 1,8%-kal mérséklődött, ezen belül az új belföldi rendeléseké 13%-kal nőtt, az új exportrendeléseké 3,9%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Az új rendelések a gyógyszergyártásban 45, a dinamikusan bővülő elektronikai iparban

²⁰ Telephely szerinti adatok alapján.

²¹ A legalább 50 főt foglalkoztató ipari vállalkozások körében.

18%-kal emelkedtek, a járműgyártásban viszont 9,0%-kal csökkentek. Az **összes rendelésállomány** volumene 7 hónapja folyamatosan mérséklődik, szeptember végén 9,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A két legtöbbet termelő ág, a járműgyártás és az elektronikai ipar rendelésállománya egyaránt visszaesett, 6,3, illetve 26%-kal.

Energia

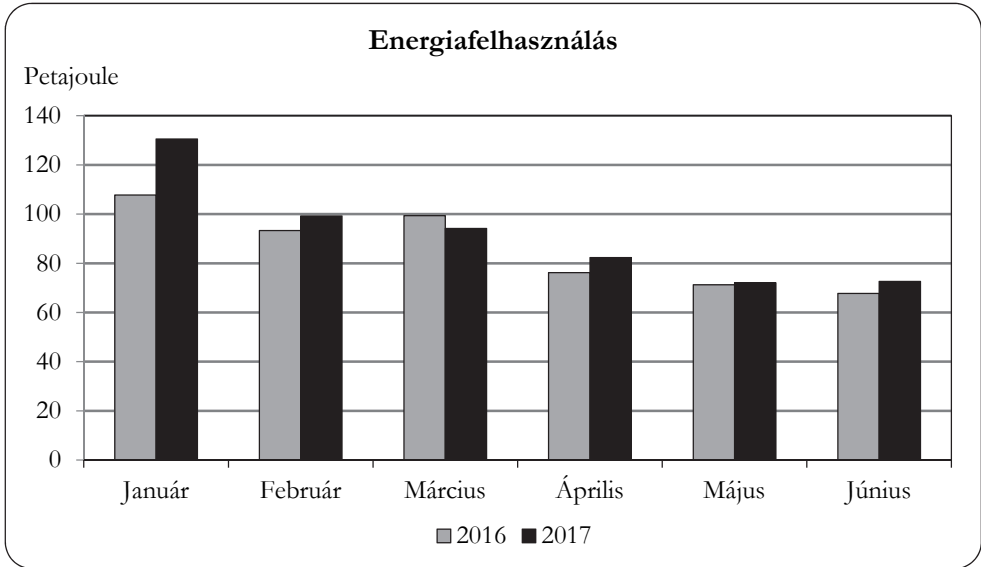
Az ipari termelésből 4,1%-kal részesedő **energiaipari termelés** volumene 2017 I. negyedévében 2,5%-kal emelkedett, majd a II. és a III. negyedévben 0,5, illetve 3,4%-kal csökkent, így összességében az első kilenc hónapban 0,2%-kal kisebb volt az energiaipar kibocsátása, mint az előző év azonos időszakában.

2017 I. félévében az **energiafelhasználás** fokozódott, a bővülő nemzetgazdasági teljesítmény mellett a hazai gazdasági szereplők 551 petajoule (PJ) energiát használtak fel, 6,9%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. A növekvő energiaigényhez a szokásosnál jóval hidegebb januári időjárás is hozzájárult: 2017 első hónapjában a fogyasztás 21%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az első félévben a nemzetgazdaság relatív energiaigénye²² – a GDP 3,8%-os emelkedése mellett – 3,0%-kal nőtt.

---

²² A nemzetgazdaság relatív energiaigényessége megmutatja, hogy egységnyi GDP előállításához mennyi energia felhasználására van szükség.

14. ábra

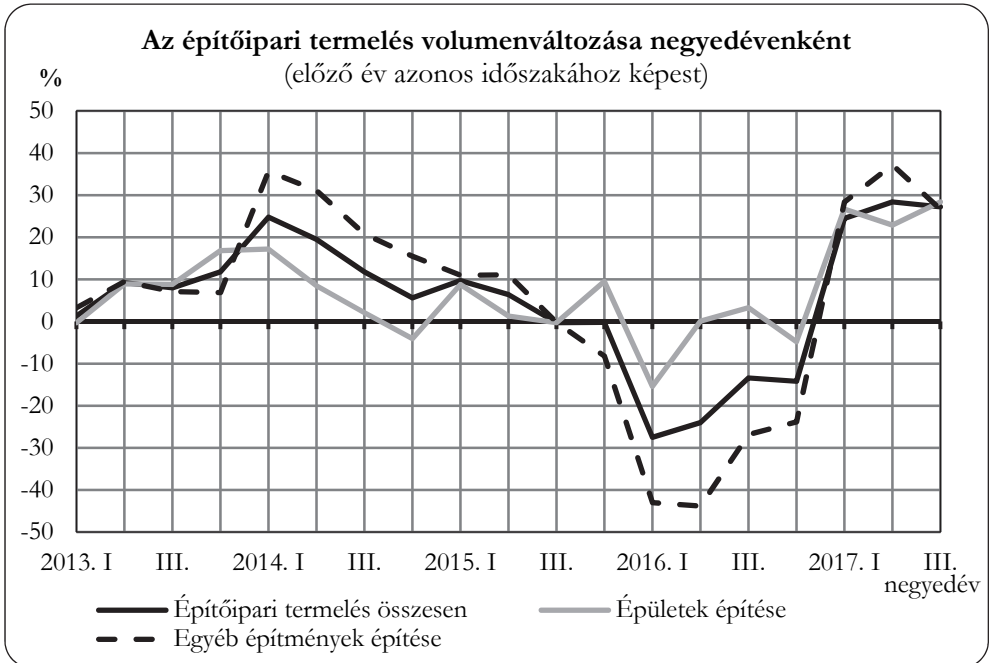
A **primer energiafelhasználás** 35%-át földgáz, 28%-át kőolaj és kőolajszármazékok fedezték. Mindkét energiahordozó alapvetően importból származik. A kizárólag hazai termelésből rendelkezésre álló nukleáris energia a felhasználás 17, a szén és széntermékek 7,5%-át adták. A fogyasztás fennmaradó 13%-át egyéb energiaforrások (például megújuló alapú energia) és a villamos energia nettó importja biztosították. Az energiaigény fedezésére szolgáló források több mint kétharmada behozatalból, közel egyharmada hazai termelésből származott. A termelés 0,9, az import 22%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal több mint kilenczetedét adó fosszilis energiahordozók közül a földgáz importja 48, a kőolaj és származékai, valamint a szén és széntermékek behozatala pedig egyaránt 7,2%-kal emelkedett. A földgáz jelentős importtöbbletének egy része készletezésre került, így a hazai tározókban lévő földgáz mennyisége június végén 8,7%-kal (közel 7 PJ-lal) több volt az egy évvel korábbinál.

Építőipar

Az építőipar termelési volumene 2016. I–III. negyedévben 21, 2016 egészében átlagosan 19%-kal csökkent, ami főként az uniós forrásból végzett munkák 2015. évi befejeződéséből adódott. 2017. január óta a termelés volumene emelkedik, amihez mindkét építményfőcsoport jelentős bővülése hozzájárult.

Szeptemberben az építőipari termelés volumene 24%-kal nőtt az egy évvel korábbi időszakhoz viszonyítva. A termelés az épületek építése építményfőcsoportban 23, az egyéb építmények esetében 25%-kal emelkedett. Az előbbi – a korábbi két hónaphoz hasonlóan – elsősorban ipari épületek, kisebb mértékben sportlétesítmények, oktatási és lakóépületek építésének az eredménye, utóbbi út-, vasút- és közműépítési munkák eredményeként bővült az előző évi, alacsony bázishoz képest.

15. ábra

Az **építőipar termelési értéke** 2017. I–III. negyedévben folyó áron 1665 milliárd forint volt, termelési volumene 27%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. Ebben az időszakban mindkét **építményfőcsoport** termelése emelkedett: az épületek építéséé 26, az egyéb építményeké 31%-kal.

A **szeptemberben** megkötött **új szerződések** volumene 130%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest, az épületek építésére kötött szerződéseké 47, az egyéb építmények építésére vonatkozóké több mint háromszorosára bővült. A vállalkozások által kötött új szerződések volumene **2017. I–III. negyedévben** 47%-kal nagyobb volt, mint 2016 azonos időszakában. Az épületek építésére kötött új szerződések volumene 35, az egyéb építményekre kötötteké 55%-ot meghaladóan nőtt.

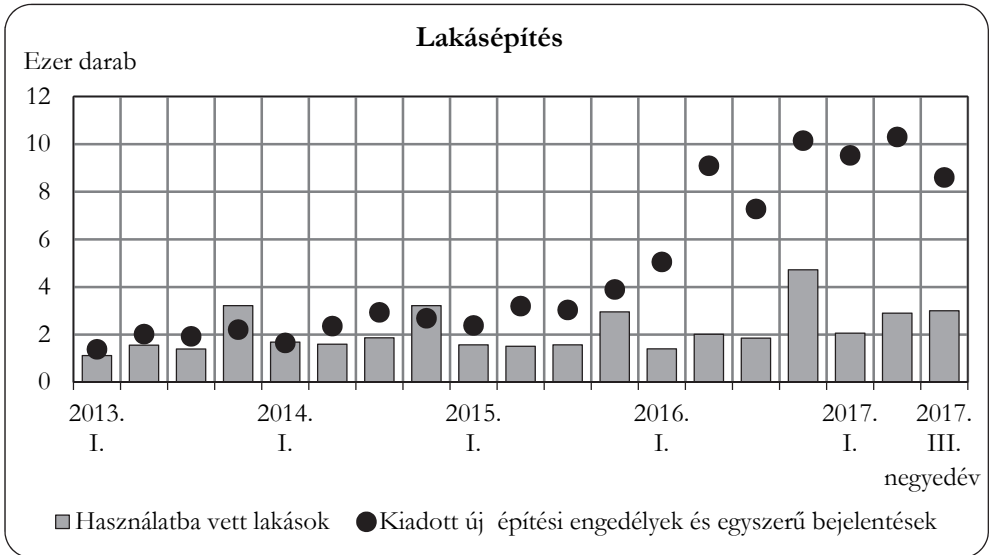
Az építőipari vállalkozások szeptember végi **szerződésállományának** volumene 120%-kal meghaladta az egy évvel korábbiét. Az épületek építésére kötött szerződések állománya 34, az egyéb építményeké 178%-kal bővült a 2016. szeptember végéhez viszonyítva.

Lakásépítés, ingatlanforgalom

A **lakásszektorban** 2016-ban élénkülés kezdődött, az új lakásépítési engedélyek és egyszerű bejelentések száma 2,5-szörösére, az új lakások száma közel egyharmadával nőtt az egy évvel korábbihoz képest. **2017 I–III. negyedévében a kiadott új építési engedélyek és egyszerű bejelentések** alapján építendő lakások száma 28 411 volt, 33%-kal több, mint egy évvel korábban. Az egyszerű bejelentések lehetőségével az építetők több mint egyharmada élt, a fővárosban ez az arány 12%, a kisebb települések esetében ennél magasabb, a községekben az épülő lakások közel háromnegyedénél ezt az eljárást alkalmazták.

Általánossá vált az épített lakások számának emelkedése. 2017 I–III. negyedévében 7981 **új lakást** adtak át, 52%-kal többet, mint egy évvel korábban. A használatba vett lakások számának növekedése a kisebb városokban és a községekben az átlagosnál magasabb volt, míg a nagyobb városokban és Budapesten elmaradt attól.

16. ábra

Az **építetőkör** összetételében az arányok kiegyenlítődték: mintegy fele-fele arányban természetesen személyek, illetve vállalkozások építették a lakásokat. A használatba vett lakások 47%-a saját használatra, 51%-a értékesítési céllal épült.

Az újonnan épült lakóépületek között nagyobb részt (48%) a **családi házak** voltak, a **többszintes, többlakásos** épületek 43%-ot képviseltek, lakóparkban a lakások 5,8%-a épült az év első három negyedévében.

A használatba vett **lakások átlagos alapterülete** 4 m²-rel 97 m²-re nőtt, ami a kisebb városokban és a községekben történt lakásépítési élénküléssel függ össze.

2017 I–III. negyedévében 1368 **lakás szűnt meg**, 6,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A megszűnés leggyakoribb oka továbbra is az avulás.

Az **ingatlanpiac** lendülete a 2015-ös kiugró év után 2016-ban is folytatódott. 2017 I. félévében a lakáspiaci forgalom tovább erősödött. Az év első felében 55,4 ezer, mintegy 5%-kal több lakás cserélt gazdát a 2016 azonos időszakában összesített, hasonló feldolgozottsági szintű adatokhoz képest. A lakáspiaci forgalomban a növekedés döntő többségében a használt lakások értékesítéséből származott, ugyanakkor az új építésű lakások eladási aránya 2,5-ről 3,2%-ra emelkedett. 2017 első felében folytatódott a lakáspiac szerkezeti átrendeződése, az ingatlanpiaci forgalom – elsősorban a lakáspolitikai intézkedések hatására – a válság által különösen sújtott kisebb lélekszámú, alacsony árszínvonalú településeken is élénkült. A válság ezt a településkört különösen

súlyosan érintette, az alacsony árszínvonalú települések részesedése a forgalomból visszaesett, azonban 2016-ban gyors emelkedésnek indult, 2017 I. félévében már megközelítette az 50%-ot.

A tiszta árváltozás indexe²³ alapján a **használt lakások** 2016-ban átlagosan 10,2, 2017 I. félévében átlagosan 9,3%-kal drágultak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Budapesten az eladott használt lakások átlagosan 22,6 millió forintba kerültek, 1,4 millió forinttal többre, mint 2016-ban. Az eladott használt lakások négyzetméterára Budapesten 361 ezer forintról 402 ezer forintra emelkedett, az árszint tovább távolodott az országos átlagtól: 2014 előtt a főváros és a vidék között még kétszeres volt a különbség, 2017 I–II. negyedévére közel háromszorosára nőtt. A megyeszékhelyeken átlagosan 800 ezer forinttal többre került egy lakás, mint 2016-ban. A kisebb településeken átlagosan 300 ezer forinttal csökkent az eladott lakások ára, a forgalom összetételének módosulása következtében. A községekben a négyzetméterárak gyakorlatilag nem változtak.

A lakásépítés bővülésének hatása 2017 első két negyedévében elsősorban a megyeszékhelyek és a kisebb városok lakáspiacán jelentkezik, ahol az **új lakások** piaci részesedése 4% körül alakult, Budapesten 3,7, míg a községekben 1% alatt maradt. Az új lakások ára az I. félévben 8,2%-kal emelkedett a 2016 I. félévéhez képest. Az I. negyedévben 4,9, a II. negyedévben kisebb mértékű, de még mindig jelentős, 3,2%-os áremelkedés következett be az előző negyedévhez viszonyítva.

Kiskereskedelem

A **kiskereskedelmi üzletek forgalmának** havi alakulását az elmúlt öt évben növekvő tendencia jellemezte. 2017 folyamán az emelkedés mértéke 0,8 és 6,0% között mozgott az előző év azonos hónapjához képest, a legkisebb mértékű bővülést februárban, a legnagyobbat pedig májusban mértük. Az eladások volumene **2017 szeptemberében** 5,6, **január–szeptemberében** 4,3%-kal nőtt, a naptárhatástól megtisztított adatok szerint 6,2, illetve 4,3%-kal. Szeptemberben az előző hónaphoz képest – a szezonális és naptárhatástól megtisztított index szerint – az üzletek forgalma 0,9%-kal emelkedett.

---

²³ Az index változása megmutatja, hogyan változnak a lakások ára, ha a tárgyidőszakban ugyanazokat adták volna el, mint egy évvel korábban.

Az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek** értékesítésének volumene 2017 I–III. negyedévében 2,5%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. Ezen belül a forgalom 77%-át lebonyolító vegyes termékkörű üzletek 3,5%-kal emelkedett, ugyanakkor az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké 1,0%-kal csökkent.

A **nem élelmiszertermékeket forgalmazó kiskereskedelmi egységek** esetében január–szeptemberben 7,4%-os volt a forgalom növekedése az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül az iparcikk jellegű vegyes üzletek 11, a könyv-, számítástechnika- és egyébiparcikk-üzletek 8,4, a gyógyszer-, gyógyászatitermék-, illatszerüzletek 5,8, a bútor-, műszacikk-üzletek 4,2, a textil-, ruházati és lábbeliüzletek 3,4, a használtcikk-üzletek pedig 1,5%-kal növelték az eladásait. A termékek széles körére kiterjedő, az összforgalom mindössze 3,4%-át adó csomagküldő és internetes kiskereskedelemben a forgalom 23%-kal emelkedett.

Az **üzemanyag-kiskereskedelem** növekedése 2017 I–III. negyedévében csökkenő ütemben folytatódott: a benzinkutaknál összességében 2,5%-kal bővült a forgalom, míg a járműüzemanyagok fogyasztói ára 8,8%-kal emelkedett.

7. tábla

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása, 2017. I–III. negyedév

(%)

Megnevezés	Megoszlás	Volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest
Élelmiszer jellegű vegyes	36,0	+3,5
Élelmiszer, ital, dohányáru	10,7	-1,0
Élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes összesen	46,6	+2,5
Iparcikk jellegű vegyes	3,6	+11,2
Textil, ruházati és lábbeli	5,6	+3,4
Bútor, műszaki cikk	10,1	+4,2
Könyv, számítástechnika, és egyéb iparcikk	7,6	+8,4
Gyógyszer, gyógyászati termék, illatszer	6,5	+5,8
Használt cikk	0,4	+1,5
Csomagküldő és internet	3,4	+23,3
Nem élelmiszertermék jellegű összesen	37,1	+7,4
Üzemanyag	16,3	+2,5
Kiskereskedelem összesen	100,0	+4,3

A kiskereskedelmen kívül számba vett **gépjármű- és járműalkatrész-üzletek** eladási volumene 2017 első kilenc hónapjában 2,9%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

Az **Európai Unióban (EU-28)** 2017. január–szeptemberben – az Eurostat munkanaphatástól megtisztított adatai szerint – a kiskereskedelmi forgalom volumene átlagosan 2,7%-kal növekedett az előző év azonos időszakához mérten. A rendelkezésre álló adatok szerint a bővülés Szlovéniában (10%), illetve Romániában (9,8%) volt a legnagyobb mértékű.

Turizmus, vendéglátás

2017 szeptemberében a kereskedelmi szálláshelyeken 1 millió 53 ezer vendég 2 millió 534 ezer vendégéjszakát töltött el. A vendégek száma 4,1, a vendégéjszakáké 5,4%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest. A vendégéjszakában mért külföldi vendégforgalom 7,3%, a belföldi 3,0%-kal haladta meg az előző év azonos időszakit.

2017 január–szeptemberében a kereskedelmi szálláshelyeken 9,2 millió vendég szállt meg, összesen 23,5 millió vendégéjszakára. A vendégek száma 6,6, a vendégéjszakáké 6,8%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest.

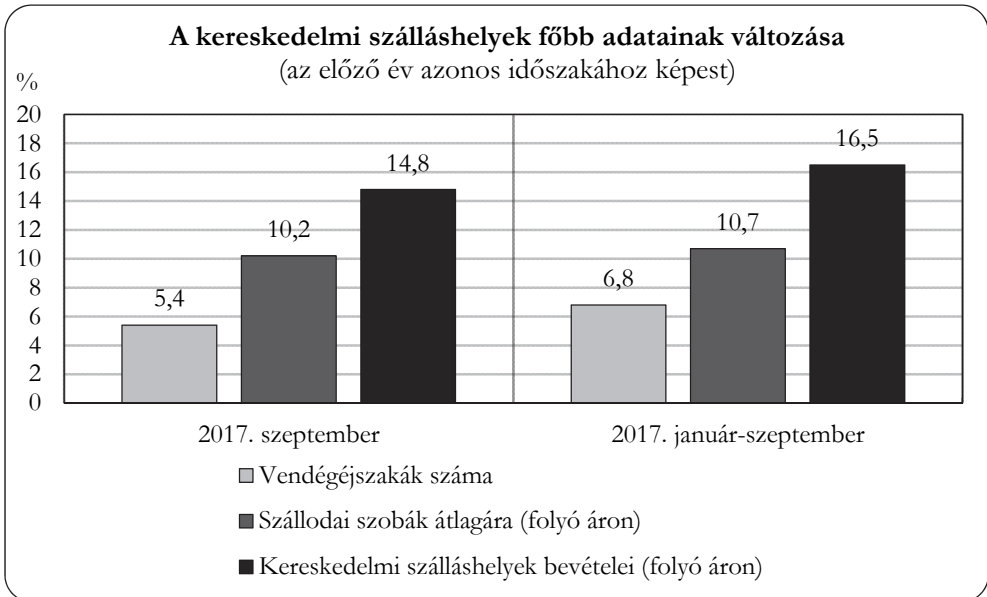
2017 első kilenc hónapjában 4,4 millió **külföldi vendég** 11,8 millió éjszakát töltött el a kereskedelmi szálláshelyeken, 7,3, illetve 8,7%-kal többet az előző év azonos időszakánál. A **regisztrált vendégéjszakák** száma alapján a legjelentősebb **küldő piacunk** továbbra is a teljes külföldi kereslet mintegy 15%-át kitevő Németország. A német vendégek 8,9%-kal több éjszakára maradtak, mint 2016 azonos időszakában. A további 5 legnagyobb küldő ország közül jelentősebb mértékben (9,3–12%-kal) az Egyesült Államokból, Csehországból és Lengyelországból érkezők vendégforgalma nőtt, Ausztria és az Egyesült Királyság esetén kisebb mértékű, 2,2–4,6%-os forgalombővülést mértünk. A **turisztikai régiók** kereskedelmi szálláshelyein – a Tiszató kivételével – az előző év azonos időszakához képest több külföldi vendégéjszakát regisztráltak. A bővülés Dél-Alföldön kiemelkedő mértékű (22%), a Balatonnál 10%-os volt. A külföldi vendégforgalom hattizedét kitevő Budapest–Közép-Duna-vidék turisztikai régióban 8,7%-kal, ezen belül a fővárosban 8,4%-kal nőtt a forgalom. A fővárosi szálláshelyek külföldi forgalma csak júliusban csökkent (2,4%-kal) az előző év azonos hónapjához viszonyítva.

A kereskedelmi szálláshelyekre 2017 első kilenc hónapjában 4,8 millió **belföldi vendég** érkezett, 5,9%-kal több, mint egy évvel korábban. Az általuk eltöltött éjszakák

száma 11,7 millió volt, ami 4,9%-kal meghaladta az egy évvel korábit. Dél-Dunántúl kivételével a **turisztikai régiókban** nőtt a belföldvendég-éjszakák száma. A bővülés mértéke a forgalom több mint negyedét adó Balaton régióban 0,8% volt.

A kereskedelmi szálláshelyek bevételei továbbra is nagyobb ütemben nőttek, mint a vendégforgalom. 2017 első kilenc hónapjában összesen 354,5 milliárd forint **bruttó bevételt** értek el, folyó áron 17%-kal többet, mint egy évvel korábban. A bevételek 61%-a a szállásdíjából származott, a bővülés 18%-os volt. A külföldi vendégek által fizetett szállásdíjak ennél nagyobb mértékben, 22%-kal nőttek. A vendéglátásból származó (67 milliárd forint) és az egyéb bevételek (72 milliárd forint) 12, illetve 15%-kal haladták meg az előző év azonos időszakait.

17. ábra

A **szállodák** szobakihasználtsága átlagosan 60,5% volt január–szeptemberben, 3,8 százalékponttal magasabb, mint egy évvel korábban. A szállodai szobaárak (20 060 forint) jelentős mértékben, 11%-kal emelkedtek, az egy kiadható szállodai szobára jutó szállásdíjbevétel (REVPAR, 12 129 forint) 18%-kal nőtt.

2017 szeptemberében az összes működő szálláshely héttizedében lehetett **Széchenyi Pihenőkártyával** fizetni. 2017 első kilenc hónapjában összesen 16 milliárd forint értékben fizettek SZÉP-kártyával, ami folyó áron 3,7%-kal meghaladta az előző év azonos időszakait.

2017 január–szeptemberében a vendéglátóhelyek eladási forgalma – a kereskedelmi szálláshelyek vendéglátó egységeinek forgalmával együtt – összesen 801 milliárd forint volt, ennek 89%-a a kereskedelmi, 11%-a a munkahelyi forgalomban keletkezett. A teljes forgalom volumene az időszak átlagában 2,6%-kal nőtt. A növekedés mind a kereskedelmi (2,2%), mind a munkahelyi vendéglátást (6,0%) érintette.

Szállítás, közlekedés

2017. I–III. negyedévben a nemzetgazdaság árutonna-kilométerben kifejezett **áruszállítási teljesítménye** 3,7%-kal nagyobb volt, mint 2016 ugyanezen időszakában. A növekedés nagyjából az átlagos szállítási távolság hosszabbá válásával magyarázható, mivel a szállított tömeg mindössze 0,8%-kal bővült. A teljesítmény kétharmadát képviselő közúti áruszállítás 1,8%-kal mérséklődött, ezzel szemben a vasúti áruszállítás teljesítménye 13, a csővezetékes pedig 29%-kal nőtt. Az összes szállítási módot figyelembe véve a nemzetközi forgalom teljesítménye 3,4, a belföldi 4,9%-kal bővült, a nemzetközi szállítások a teljes szállítás mintegy háromnegyedét jelentették.

A **helyközi személyszállítás** utaskilométer-teljesítménye 2017 I–III. negyedévben 5,4%-kal több volt az egy évvel korábrinál. A növekedés az átlagos utazási távolság hosszabbá válásának volt a következménye, az utazások száma ugyanis 0,9%-kal mérséklődött. A közlekedési eszközök közül a repülőgépek 3,5 millió fő kivevő utasszáma 17, az utaskilométer-teljesítménye 18%-kal emelkedett. A **Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalma**²⁴ az I–III. negyedévben 9,9 millió fő volt, 15%-kal több az egy évvel korábrinál. Az összteljesítmény közel felét adó autóbuzsos közlekedés teljesítménye 2,5%-kal bővült, a vasúti közlekedésé alig változott (0,3%). 2017. január–szeptemberben az összteljesítményből mintegy kétharmadnyi aránnyal részesedő belföldi forgalom esetében 1,4, a nemzetközi forgalomban 15%-os növekedés következett be a megelőző év azonos időszakához képest.

A **helyi személyszállításban** az I–III. negyedév során 1,6 milliárd utazást regisztráltunk, 1,0%-kal kevesebbet, mint 2016 azonos időszakában. A csökkenés legfontosabb tényezőjét a villamosok jelentették, amely járműveken megtett utazások száma 2,6%-kal kevesebb lett. Az utazások fele autóbuzsokon történt, ahol 1,1%-kal

---

²⁴ A repülőtér utasforgalma a külföldi légitársaságok forgalmát is magában foglalja, míg a teljesítmény kizárólag a magyar légi szállítók magyarországi repülőtereket érintő forgalmára vonatkozik.

mérséklődött az utasszám a 2016. január–szeptemberihez viszonyítva. Az autóbuszos utazások 55%-a Budapesten valósult meg, ahol az utasok száma lényegében stagnált, vidéken ugyanakkor 2,1%-kal mérséklődött. A forgalomcsökkenés ütemét mérsékelte ugyanakkor a trolibuszok, valamint a metró, földalatti növekvő utasforgalma (5,4%, illetve 1,2%).

2017 első kilenc hónapja során 198 ezer **személygépkocsit helyeztek első alkalommal forgalomba** az országban, 12%-kal többet az egy évvel korábbinál. Ezen belül az új – kétévesnél fiatalabb – személygépkocsik forgalomba helyezése 19, a használtaké 7,2%-kal nőtt. Az eltérő mértékű növekedések hatására az új személygépkocsik aránya a forgalomba helyezéseken belül emelkedett (2,6 százalékponttal, 44%-ra) azok után, hogy 2006 és 2015 I–III. negyedéve között részesedésük 91-ről 40%-ra esett vissza.²⁵

---

²⁵ Az új személygépkocsik arányának a forgalomba helyezéseken belül elért növekedése már 2016 I–III. negyedévében megkezdődött, amikor részesedésük 1,2 százalékponttal haladta meg a 2015 azonos időszakit.

Termelői és fogyasztói árak

Mezőgazdasági termelői árak

2017 szeptemberében a **mezőgazdasági termelői árak** 5,5%-kal meghaladták az előző év azonos időszakit, a növényi termékek ára 4,0, az élő állatok és állati termékeké 7,9%-kal nőtt. A gabonafélék ára 6,8%-kal emelkedett, ezen belül a búzáé 13%-kal, a kukoricáé 4,0%-kal lett magasabb. A gyümölcsök esetében árnövekedést (13%), ezen belül a szőlőnél azonban csökkenést (5,7%) figyeltek meg. A zöldségfélék áremelkedése összességében nem volt jelentős (0,8%), az uborka ára azonban negyedével, a fejeskáposztáé ötödével, a vöröshagymáé nyolcadával nőtt, a paradicsom ára viszont 1,3%-kal csökkent. Az élő állatok termelőiár-szintje 3,4, ezen belül a vágómarháé 18%-kal lett magasabb. Az állati termékek ára közel ötödével emelkedett az év kilencedik hónapjában, a legerőteljesebben (30%) a tej ára nőtt.

2017 január–szeptemberében a mezőgazdasági termelői árak 3,4%-kal növekedtek, a növényi termékek ára 0,9%-kal csökkent, az élő állatok és állati termékeké azonban több mint tizedével (11%) lett magasabb. A burgonya ára 9,4, a zöldségféléké 0,9%-kal csökkent. Az első kilenc hónapban jelentősen nőtt a vágósertés (17%) és a tej ára (26%).

A mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az első három negyedévben 0,7%-kal mérséklődtek, a folyó termelőfelhasználás árai 1,2%-kal csökkentek, a mezőgazdasági beruházásokéi azonban 2,5%-kal nőttek. A legnagyobb mértékben a műtrágya- és takarmányárak csökkentek (9,5 és 5,1%-kal), míg az energia és kenőanyagok ára 6,4, az épület- és gépfenntartási költségeké 5,2, illetve 2,7, az állatgyógyászati készítményeké pedig 1,8%-kal emelkedett. Az épületberuházások ára 5,4%-kal nőtt, a gépberuházásoké kissé (0,2%) mérséklődött. Az **agrárrolló** értéke 104,1% volt.

Ipari, építőipari termelői árak

Hazánkban az **ipari termelői árak 2017 szeptemberében** 4,1%-kal meghaladták az egy évvel korábbi, alacsony bázist, az emelkedő tendencia közel egy éve tart. A 8,2%-kal dráguló vegyipari termékek nagymértékben hozzájárultak az áremelkedéshez. Az értékesítési irányok közül a belföldi eladások árai 4,8, a külföldi

eladásokéi 3,7%-kal növekedtek. Az exportértékesítés esetében az elmúlt öt évben nem történt ilyen mértékű drágulás.

Az **ipari termelői árak** 2017. január–áprilisban gyorsuló, május–júliusban lassuló, augusztus–szeptemberben megint gyorsuló ütemben emelkedtek, ennek eredményeként **2017 I–III. negyedévében** az ipari termékekért az egy évvel korábbinál 3,0%-kal többet kellett fizetni. A növekedést részben az energiahordozók magasabb árszínvonala okozta, az energiatermelő ágazatokat nem számítva az ipari termelői árak 1,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbit.

A **belföldi értékesítés árai** 2017 első kilenc hónapjában 4,9%-kal emelkedtek az előző év azonos időszakához képest. A hazai értékesítés közel háromtizedét adó energiaipar értékesítési árai 0,3, a feldolgozóiparéi 7,0%-kal növekedtek. Az elektronikai ipar kivételével mindegyik feldolgozóipari részterületen drágultak a termékek, a jelentős súlyúnak számító élelmiszeriparban 4,7, a kokszyártás, kőolaj-feldolgozás területén 19%-kal. A feldolgozóipari átlagot meghaladó mértékben elsősorban a vegyipari termékek drágultak.

2017. január–szeptemberben a belföldre értékesített termékek árai mindegyik **rendeltetés szerinti csoportban** folyamatosan emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest: az energiatermelő ágazatokban – az alacsony bázishoz képest – átlagosan 5,0, a továbbfelhasználásra termelőikben 5,0, a fogyasztási cikkek gyártókban 4,8, a beruházási javakat gyártókban 2,2%-kal nőttek.

Az **ipari exportértékesítés árai** 2017 I–III. negyedévében – folyamatos emelkedés mellett – 2,1%-kal növekedtek az egy évvel korábbihoz képest. A két, legnagyobb értékű exportértékesítést realizáló terület közül az árak az elektronikai iparban 0,8%-kal emelkedtek, a járműgyártásban 0,6%-kal csökkentek. A kis súlyú kokszyártás, kőolaj-feldolgozás esetében a külföldi értékesítés árai 35%-kal növekedtek.

Hazánkhoz hasonlóan a többi uniós tagországban is emelkedtek az **ipari termelői árak** 2017 első kilenc hónapjában. Ennek eredményeként az **EU-28** egészére számított ipari termelői árak átlagosan 3,6%-kal meghaladták az egy évvel korábbiakat, amit elsősorban az energiatermelő ágazatok 10%-os árnövekedése okozott. Az energiaipart és az egyéb energiatermelő területek árváltozását nem számítva uniós szinten az ipari termékek 2,3%-kal drágultak.

2017. I–III. negyedévben az **építőipar termelői árai** 4,7%-kal emelkedtek az előző év azonos időszakához képest. A III. negyedévben az árak átlagosan 5,6%-kal

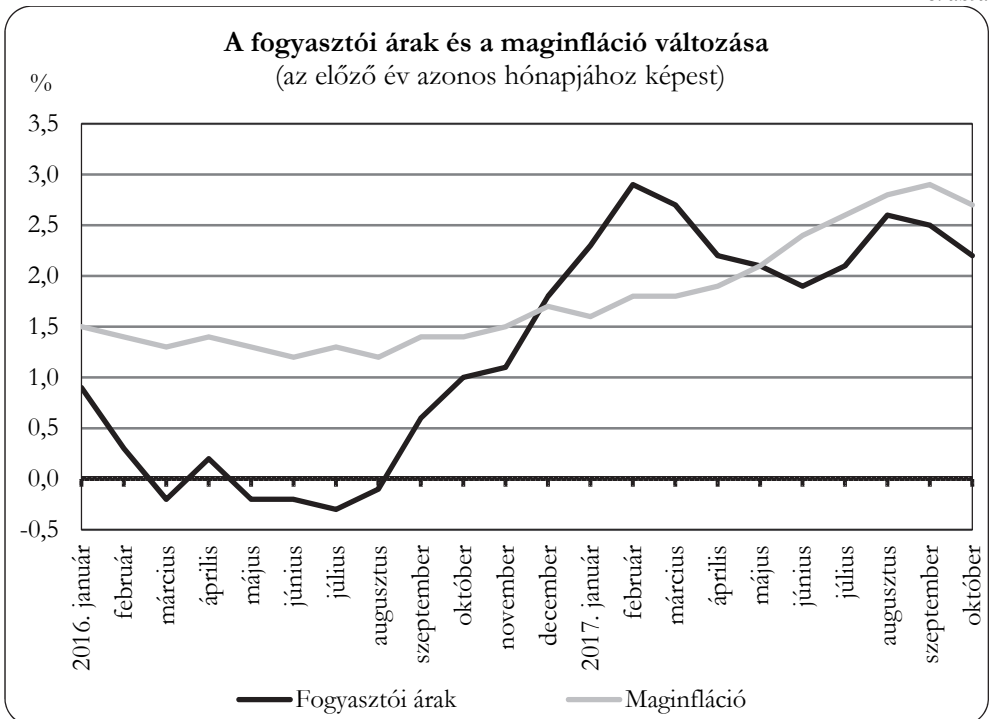

magasabbak voltak, mint 2016 III. negyedévében. Az előző negyedévhez képest az építőipar árai 1,6%-kal nőttek.

Fogyasztói árak

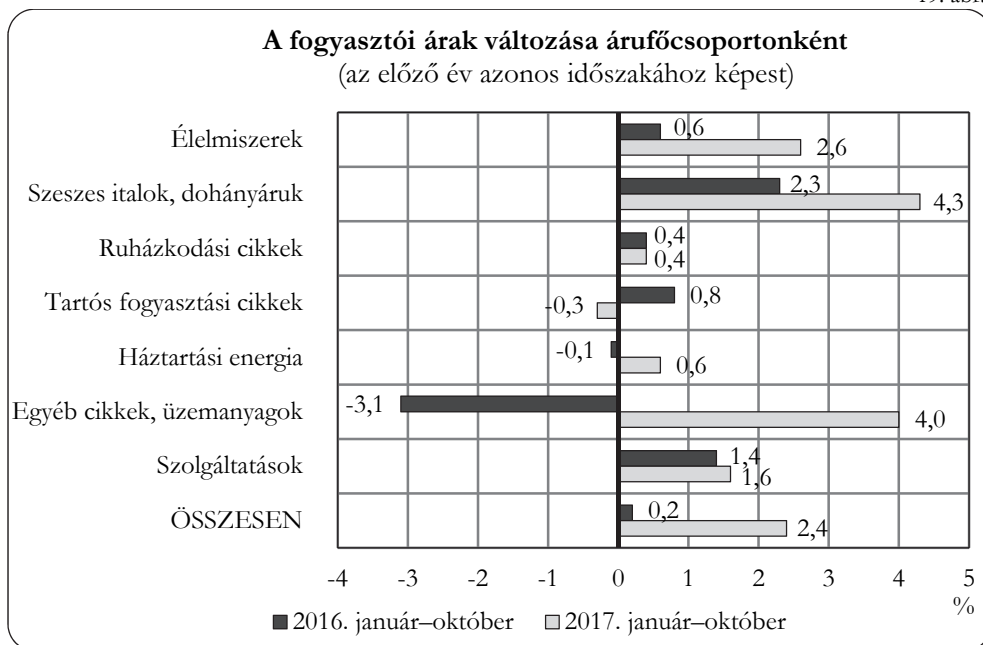
A **fogyasztói árak** növekedési üteme az első tíz hónapban ingadozott, de végig 3,0% alatt maradt. Januárban átlagosan 2,3, februárban 2,9%-kal nőttek az árak az előző év azonos hónapjához képest, majd a tavaszi hónapokban mérséklődött az infláció. A nyár közepén kezdődött áremelkedés lendülete szeptemberben megállt, októberben 2,2%-ra csökkent a pénzromlás üteme. A szezonális és külső hatásoktól megtisztított alap- vagy maginfláció mértéke 2016. augusztus és 2017. szeptember között jellemzően emelkedett, októberben a folyamat iránya megfordult. A maginfláció mértéke 2017 első négy hónapjában alacsonyabb volt az általános árszínvonalénál, májusban a két jelzőszám értéke megegyezett, júniustól októberig 0,2–0,5 százalékponttal magasabb volt az inflációnál.

18. ábra

2017. január–októberben az árak összességében 2,4%-kal meghaladták az előző év azonos időszakait. A tartós fogyasztási cikkeknek alacsonyabb, a ruházkodási cikkeknek ugyanakkora, a többi árucsoportban viszont nagyobb volt az áremelkedés üteme 2017 első tíz hónapjában, mint 2016 azonos időszakában. A fogyasztásban magas arányt képviselő járműüzemanyagokért 8,0%-kal többet kellett fizetni. Január–októberben az autóbenzin literenkénti átlagára (354 forint) 24, a gázolajé (357 forint) 32 forinttal magasabb volt a 2016. azonos időszakánál. A gyógyszerek, gyógyárak 2,5%-kal drágultak. Átlag felett (4,3%) nőtt a **szeszes italok, dohányárak** ára, alapvetően a dohánytermékekre kivetett jövedéki adó emelése miatt. A szeszes italok 2,0, a dohányárak 6,6%-kal drágultak. Az **élelmiszerárak** 2,6%-kal emelkedtek, ezen belül a sertéshús 11, a cukor 9,2, a vaj, vajkrém 8,2, a sajt 7,8, a párizsi, kolbász 5,9, a bolti kávé 4,5, a kenyér 4,3, a tej 1,1%-kal drágult. A friss hazai és déligyümölcsért 3,9, a friss zöldségért 3,5%-kal többet kellett fizetni. A tartósított zöldség, az édesipari lisztesáru, a liszt, a csokoládé, kakaó kevesebbe került. A burgonya – felvásárlási árának mérséklődése miatt – 4,3, a tojás és a baromfihús – alapvetően áfakulcsuk év eleji csökkentése hatására – 1,7, illetve 15%-kal olcsóbb lett. A házon kívüli étkezés 3,4, ezen belül a nem előfizetéses éttermi étkezés 4,6%-kal drágult.

19. ábra

A fogyasztói kosárból közel 28%-kal részesedő **szolgáltatások** árszínvonala 1,6%-kal nőtt. Az egyéb távolsági utazásért, a külföldi üdülésért, a hírközlésért és a személyszállításért kevesebbet, a víz- és csatornadíj-szolgáltatásért, a munkahelyre, iskolába utazásért ugyanannyit, a többi szolgáltatásért többet kellett fizetni, mint 2016. január–októberben. A legnagyobb mértékben (5–6%) a belföldi üdülés, a postai szolgáltatás, a takarítás, mosatás, a tv-előfizetés és a szerencsejáték drágult. A **háztartási energia** ára 0,6%-kal emelkedett. A palackos gáz mellett a szilárd tüzelőanyagok drágultak, ezen belül a tűzifa ára nőtt jelentősebben (6,6%). A főbb rezsitételek (vezetékes gáz, elektromos energia, távfűtés) ára nem változott. A **ruházkodási cikkekért** 0,4%-kal többet kellett fizetni, ezen belül a férfiruházat 0,7, a női 0,3%-kal drágult, a gyermekruházat 0,1%-kal olcsóbb lett. A **tartós fogyasztási cikkek** kumulált árszínvonala 2017 első tíz hónapjában végig alacsonyabb volt, mint az előző év azonos időszakában. Január–októberben az idetartozó termékek ára együttesen 0,3%-kal mérséklődött, ezen belül a tartós háztartási cikkeket 1,1%-kal magasabb, a járműveket változatlan, míg a tartós kulturális cikkeket (például televízió, számítógép, telefon) 3,6%-kal alacsonyabb áron lehetett megvásárolni.

Az árváltozás a **lakosság és a háztartások egyes csoportjait** eltérő jövedelmi helyzetük és fogyasztási szokásaik miatt különbözőképpen érinti. 2017 első tíz hónapjában az általános árszínvonalnál kissé alacsonyabb inflációt érzékelték a legalább 3 gyermekes, közel azonos mértékűt a nyugdíjas, illetve az alacsony és a közepes jövedelmű háztartások. Az alacsony jövedelmű háztartásokat érzékenyen érintette a szeszes italok, dohányárak áremelkedése a fogyasztási szerkezetükben képviselt magasabb arány miatt. Az aktív és a magas jövedelmű háztartások által érzékelt árváltozása az átlagossal megegyezett.

8. tábla

A fogyasztói árak változása társadalmi rétegek szerint, 2017. január–október
(az előző év azonos időszakához képest)

(%)

Árúfőcsoport	Aktív	Legalább 3 gyer- mekes	Nyug- díjas	Ala- csony	Köze- pes	Magas	Lakosság összesen
	háztartások			jövedelműek			
Élelmiszerek	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,8	2,6
Szeszes italok, dohányárúk	4,3	4,7	3,9	5,1	4,4	3,7	4,3
Ruházkodási cikkek	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4
Tartós fogyasztási cikkek	-0,3	-0,4	-0,3	-0,2	-0,4	-0,3	-0,3
Háztartási energia	0,6	0,8	0,6	1,0	0,7	0,4	0,6
Egyéb cikkek, üzemanyagok	4,2	3,7	3,5	3,3	3,9	3,9	4,0
Szolgáltatások	1,5	1,4	2,0	1,2	1,4	1,9	1,6
Összesen	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4

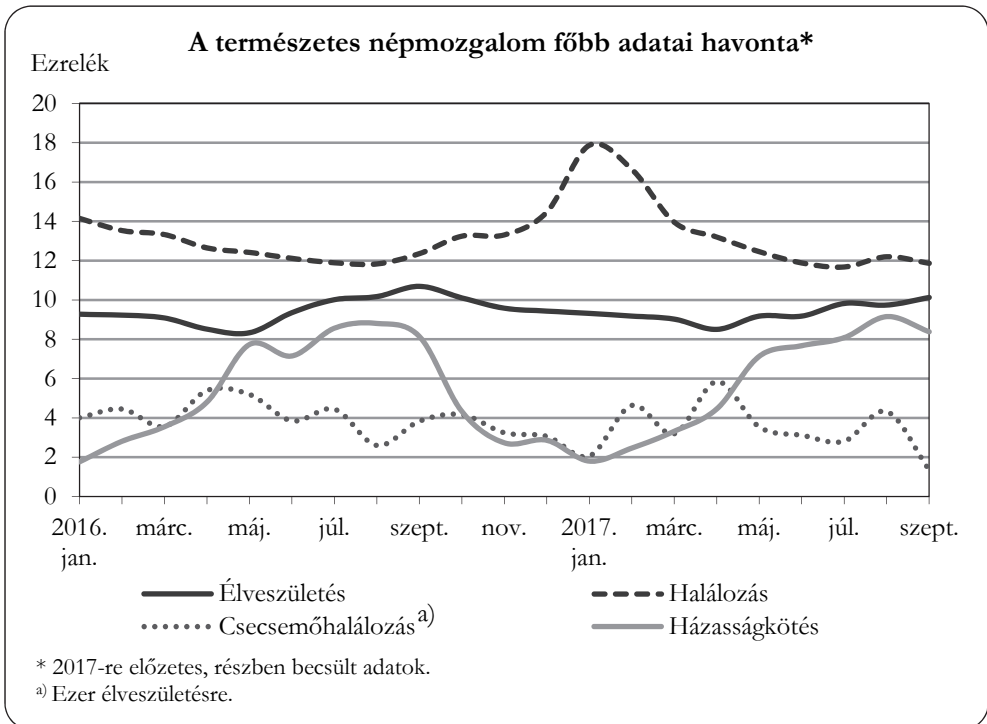
Az **Európai Unióban** 2017 első tíz hónap átlagában – a harmonizált fogyasztói árindex (HICP) alapján – 1,7%-kal nőttek az árak az előző év azonos időszakához képest. A legnagyobb mértékben Litvániában (3,7%), Észtországban (3,5%) és Lettorszában (3,0%) emelkedett az árszínvonal, a legkevésbé Írorszában (0,2%), Cipruson, Romániában (0,8–0,8%) és Finnországban (0,9%). A magyarországinál magasabb volt az infláció Csehországban (2,5%), az Egyesült Királyságban (2,6%) és a már említett balti államokban.

Társadalmi és jövedelmi folyamatok

Demográfiai helyzet

Az előzetes adatok alapján **2017 szeptemberében** 9530-an **haltak meg** és 8131 gyermek **született**. Mind az élveszületések, mind a halálozások száma csökkent 2016. szeptemberhez viszonyítva, 5,4, illetve 4,1%-kal. 1990-ig visszatekintve a halálozások szeptemberi száma mindössze három év (2011, 2012 és 2015) ugyanezen hónapjában volt ennél alacsonyabb. Az élveszületések és a halálozások egyenlegeként kialakult 1399 fős **természetes fogyás** 4,4%-kal (59 fővel) meghaladta a 2016. szeptemberit. A népesség természetes fogyásának üteme augusztus kivételével az év eleje óta lassul. A **házasságkötések** száma emelkedett, a 6732 anyakönyvezett frigy 2,8%-kal, 185-tel meghaladta a tavaly szeptemberit.

20. ábra

2017 I–III. negyedévét 2016 azonos időszakához viszonyítva kismértékű, 1,2%-os születésszám-csökkenés, továbbá ezt meghaladó, 5,9%-os halálozási többlet, és valamelyest kevesebb házasságkötés jellemezte.

Az év első kilenc hónapjában 68 339 **gyermek született**, 1,2%-kal (799-cel) kevesebb a 2016. azonos időszakánál. 2016 szökőév volt, így az idén egy nappal rövidebb volt a vizsgált időszak. A szökőnap hatástól megtisztított születésszám kisebb mértékben, 0,8%-kal csökkent. Átlagosan 9,3 élveszületés jutott ezer lakosra, 0,1 ezrelékponttal kevesebb, mint 2016. január–szeptemberben. Januárban 0,4, májusban 10%-kal több gyermek született, mint 2016 azonos hónapjában, a többi hónapban viszont a tavalyinál kevesebb újszülött jött világra.

A 98 833 **halálozás** 5,9%-os, a szökőnap hatást figyelembe véve 6,3%-os emelkedést jelent a 2016. január–szeptemberihez képest. A halálozási többlet januárban és februárban volt kiemelkedő, amikor a halálesetek szökőnap hatástól megtisztított száma átlagosan 25%-kal haladta meg a 2016. azonos időszakit. Márciustól a kedvezőtlen folyamat lényegesen lassult, és június, július, szeptember hónapokban kevesebben hunytak el, mint egy évvel korábban. A legnagyobb csökkenés (4,1%) szeptemberben következett be. 2017. január–szeptemberben ezer lakosra 13,5 halálozás jutott, ez 0,8 ezrelékponttal több a 2016. azonos időszakánál.

A halálozások és az élveszületések egyenlegéből adódó **természetes népességfogyás** 2017. szeptember végéig 30 494 fő volt, 26%-kal több az előző év azonos időszakához képest.

2017 I–III. negyedévében 42 808 **házasságot kötöttek**, 1,9%-kal (831-gyel) kevesebbet a 2016. azonos időszakánál. Az év négy hónapjában emelkedett, öt hónapjában csökkent az új frigyek száma. A legnagyobb növekedés júniusban történt, akkor 7,2%-kal többen kötöttek házasságot, mint az előző év azonos időszakában. A legnagyobb csökkenés februárban volt, amikor a házasságkötések szökőnap hatással kiigazított száma 12%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A házasságkötési arányszám 5,9 ezrelékes értéke megegyezett a 2016. január–szeptemberivel.

Régióként az élveszületések száma különböző mértékben változott, négy régióban emelkedett, háromban mérséklődött 2016. I–III. negyedévhez képest. A legjelentősebb emelkedést (2,9%) Dél-Alföldön, a legnagyobb, 3,3%-os visszaesést Közép-Magyarországon regisztráltuk. A **halálozások** száma mindegyik régióban megnövekedett, legjelentősebben Dél-Dunántúlon és Dél-Alföldön (7,4 és 7,3%-kal), a legkevesbé pedig Észak-Alföldön (3,5%). A **természetes fogyás** mértéke az összes régióban meghaladta a 2016 azonos időszakit. Elsősorban a születésszám átlagosnál

nagyobb fokú visszaesése okozta a kiemelkedő, 41%-os növekedést Közép-Magyarországon és Észak-Alföldön. A **házasságkötések** száma egyedül Dél-Alföldön emelkedett valamelyest (1,1%-kal), a többi régióban 1,2–4,5%-kal csökkent 2016. január–szeptemberhez képest.

Munkaerőpiac, keresetek

2017 III. negyedévében a korábbi időszakra jellemző munkaerőpiaci tendenciák folytatódtak: az egy évvel korábbinál többen voltak foglalkoztatottak és kevesebben munkanélküliek, vagyis a gazdaságilag aktívak száma és aránya gyarapodott, ezzel párhuzamosan pedig az inaktívaké tovább csökkent.

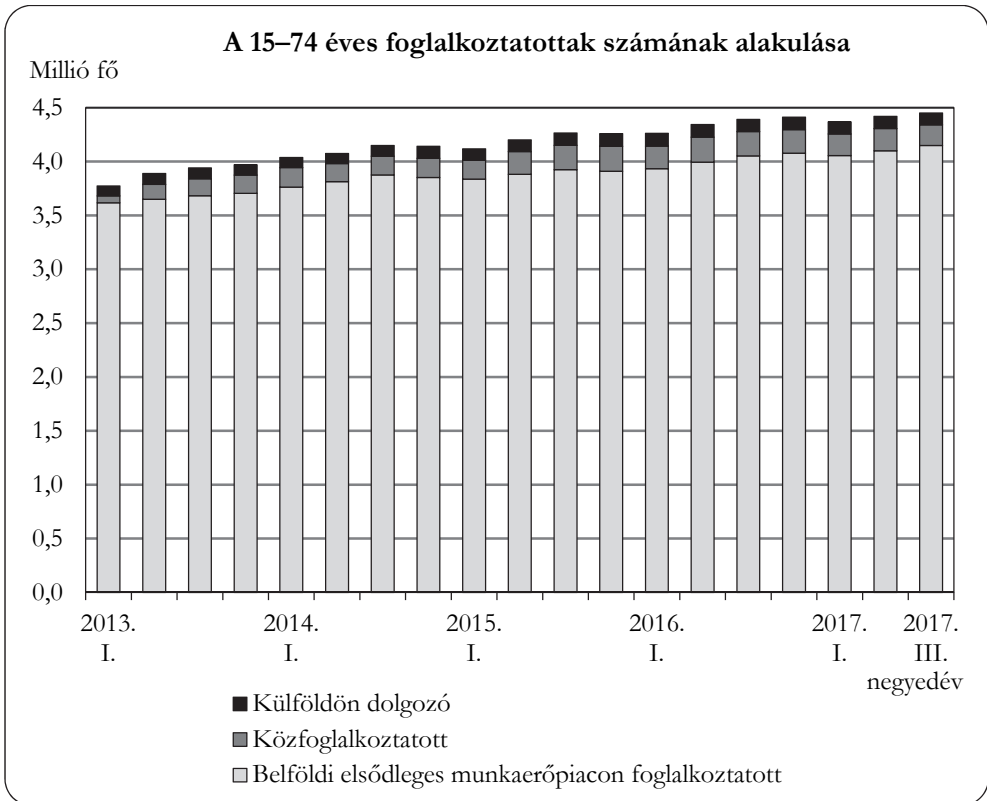
Magyarország munkaerőpiaci pozíciója **uniós összehasonlításban** – a kedvező hazai tendenciák következtében – folyamatosan javult az elmúlt években. A rendelkezésre álló legfrissebb, 2017. II. negyedévi adatok szerint a magyar foglalkoztatási arány (68,1%) magasabb az unió átlagánál (67,7%), míg a munkanélküliség hazai szintje (4,3%) jelentősen alacsonyabb, mint az EU–28 átlaga (7,7%). Magyarország a tagállamok foglalkoztatási rangsorában a középmezőnyben szerepel, míg a magyar munkanélküliségi ráta a negyedik legalacsonyabb.²⁶

2017 III. negyedévében a 15–74 éves **foglalkoztatottak száma** 4 millió 451 ezer fő volt, 60 ezer fővel több az előző év azonos időszakánál. A létszámbővülés teljes egészében a hazai elsődleges munkaerőpiachoz kötődött, itt 97 ezer fővel dolgoztak többen, míg a közfoglalkoztatottak száma 35 ezer fővel csökkent 2016 III. negyedévéhez képest. (A külföldi telephelyen dolgozók száma mintavételi hibahatáron belül – 2 ezer fővel – mérséklődött.) A foglalkoztatottak közül 4 millió 402 ezer fő tartozott a 15–64 évesek korcsoportjába, 57 ezer fővel (1,3%-kal) többen a 2016. III. negyedévinél. Foglalkoztatási arányuk ugyanezen időszak alatt 1,6 százalékponttal, 68,7%-ra nőtt.

---

²⁶ Az adatok a 15–64 éves népességre vonatkoznak. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

21. ábra

2017 III. negyedévében a **férfiak** foglalkoztatási mutatói nagyobb mértékben javultak, foglalkoztatási arányuk az előző év azonos időszakához képest 2,3 százalékponttal, 75,9%-ra, a **nőké** pedig 0,9 százalékponttal, 61,7%-ra emelkedett. Mindhárom fő **korcsoportban** bővült a foglalkoztatottak aránya. A munkaerőpiacon kis létszámban jelen lévő 15–24 éves fiatalok foglalkoztatási aránya 29,3, az ún. legjobb munkavállalási korú 25–54 éveseké 84,2, az 55–64 éveseké pedig 52,4%-ra nőtt. Az **iskolai végzettség** alapján képzett mindegyik kategória esetében a foglalkoztatási arány meghaladta az egy évvel korábbit. Legnagyobb mértékben (1,9 százalékponttal) a legfeljebb alacsonyfokú végzettségűek foglalkoztatási aránya emelkedett, míg a másik három kategóriában 0,7–1,7 százalékpontos növekedés történt. Továbbra is a legfeljebb alacsonyfokú végzettségűek foglalkoztatottá válásának esélye a legkisebb, míg a felsőfokú végzettségűeké a legnagyobb: foglalkoztatási arányuk 39,6 és 84,9% volt 2017 III. negyedévében.

9. tábla

**A 15–64 évesek foglalkoztatási aránya és munkanélküliségi rátája
főbb jellemzők szerint az adott év III. negyedévében**

Mutatók	Foglalkoztatási arány		Munkanélküliségi ráta	
	2016	2017	2016	2017
Nemek szerint				
Férfiak	73,6	75,9	4,9	3,6
Nők	60,8	61,7	5,0	4,7
Korcsoportok szerint				
15–24 éves	29,1	29,3	12,7	11,3
25–54 éves	82,6	84,2	4,3	3,5
55–64 éves	50,6	52,4	4,0	3,5
Legmagasabb iskolai végzettség szerint				
Legfeljebb alapfokú	37,7	39,6	12,7	10,4
Középfokú, érettségi nélkül	74,7	76,5	5,1	4,2
Középfokú, érettségivel	70,0	71,1	3,9	3,5
Felsőfokú	84,2	84,9	2,0	1,5
Összesen	67,1	68,7	4,9	4,1

2017 III. negyedévében a **nemzetgazdaság szektorai** közül a mezőgazdaságban, az iparban és építőiparban nőtt a foglalkoztatottak száma (1,8, 3,1, illetve 12%-kal), míg a szolgáltatás területén lényegében ugyanannyian (–0,4%) dolgoztak, mint egy évvel korábban. (A nemzetgazdaság egészében egy év alatt bekövetkezett 57 ezer fős létszámnövekedés lényegében az ipari ágakhoz és az építőiparhoz kötődött.) Az agráriumban 221 ezer, az iparban 1 millió 85 ezer, az építőiparban 315 ezer, a szolgáltatásban pedig 2 millió 782 ezer főt foglalkoztatottak. Az iparon belül nőtt a bányászatban, a feldolgozóiparban és az energiapiarban foglalkoztatottak száma, míg a víz- és hulladékgazdálkodás területén jelentősen csökkent. A feldolgozóiparon belül a nagyobb létszámú járműgyártás, a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása, a faipar, valamint a gumi-, műanyag- és építőanyagipar területén jóval többen dolgoztak, mint egy évvel korábban, ezzel szemben az élelmiszeriparban és az elektronikai iparban csökkent a létszám. A szolgáltató tevékenységet ellátó ágak közül a piaci szolgáltatást végző ágakban gyakorlatilag stagnált a létszám, míg a jellemzően közszolgáltatást ellátó területen enyhén csökkent a foglalkoztatottak száma az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

2017. III. negyedévben a 15–64 éves **munkanélküliek** száma az előző év azonos időszakához képest 37 ezer fővel (17%-kal), 188 ezer főre esett vissza, a 4,1%-os **munkanélküliségi ráta** pedig 0,8 százalékponttal volt kevesebb az egy évvel

korábbinál.²⁷ A munkanélküliség jelenlegi szintje – a negyedéves adatokkal összevetve – a legalacsonyabb a munkaerő-felmérés 25 éves történetében.

A férfiakat alacsonyabb szintű munkanélküliségi ráta jellemezte (3,6%), mint a nőket (4,7%), egyúttal előbbieik körében javult jelentősebben (1,3 és 0,3 százalékponttal) a mutató 2016 III. negyedévéhez viszonyítva. Mindhárom fő korcsoportban mérséklődött a munkanélküliség. A leginkább a fiatal, 15–24 évesek körében csökkent a munkanélküliségi ráta, egy év alatt 1,3 százalékponttal, 11,3%-ra. A 25–54 évesek és az 55–64 évesek korcsoportjában 0,8 és 0,5 százalékpontos mérséklődés mellett 3,5–3,5%-ot tett ki a mutató. A 15–64 éves népesség munkanélküliségi rátája az iskolai végzettség minden szintjén alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál, a legnagyobb mértékben (2,2 százalékponttal) a legfeljebb alapfokú végzettségűeké csökkent, ennek ellenére változatlanul esetükben a legmagasabb a munkanélküliségi ráta (10,4%), hétszerese a felsőfokú végzettségűekének (1,5%).

Éves összehasonlításban az álláskeresővel eltöltött idő hossza, valamint a **tartósan**, vagyis legalább egy éve **állástalanok** aránya egyaránt mérséklődött. 2017. III. negyedévben az álláskereső átlagosan 15,4 hónapot töltöttek munkakereséssel, egy évvel korábban ez 18,1 hónap volt, míg a tartósan, vagyis legalább egy éve állástalanok aránya ugyanezen időszak alatt 7,5 százalékponttal, 40,6%-ra csökkent.

2017 III. negyedévében mindegyik **régióban** nőtt a foglalkoztatási arány és – Dél-Dunántúl kivételével – mérséklődött a munkanélküliségi ráta az előző év harmadik negyedévéhez viszonyítva. Leginkább a két alföldi régió munkaerőpiaci helyzete javult, annak következtében, hogy nagy arányban nőtt a foglalkoztatási arány és jelentősen csökkent a munkanélküliségi ráta. Közép-Magyarországon, Közép- és Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb a foglalkoztatás (71,1–72,5%) és a legalacsonyabb a munkanélküliség szintje (2,2–2,9%), miközben Dél-Dunántúlon mértük a legkisebb foglalkoztatási arányt (63,6%), Észak-Alföldön pedig a legmagasabb munkanélküliségi rátát (7,2%). A legmagasabb és a legalacsonyabb mutatókkal rendelkező régiók közötti különbségek mérséklődtek. A megyéket tekintve – Budapest mutatóit figyelmen kívül hagyva – Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Veszprém megyét jellemezte a legmagasabb foglalkoztatási arány (71,8–72,9%) és – Vas megyével kiegészülve – a legalacsonyabb munkanélküliségi ráta (1,4–1,6%), míg a legalacsonyabb foglalkoztatási

---

²⁷ A KSH munkaerő-felmérése mellett a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) adminisztratív forrásából ugyancsak rendelkezésre állnak munkanélküliségi adatok. Ez alapján a **nyilvántartott álláskeresők száma** 2017. szeptember végén átlagosan 268,4 ezer főt tett ki, ami 4,8%-os csökkenést jelent az egy évvel korábbihoz képest.

szintet Somogy (61,1%), a legmagasabb munkanélküliséget Baranya (7,9%) megyében mértük.

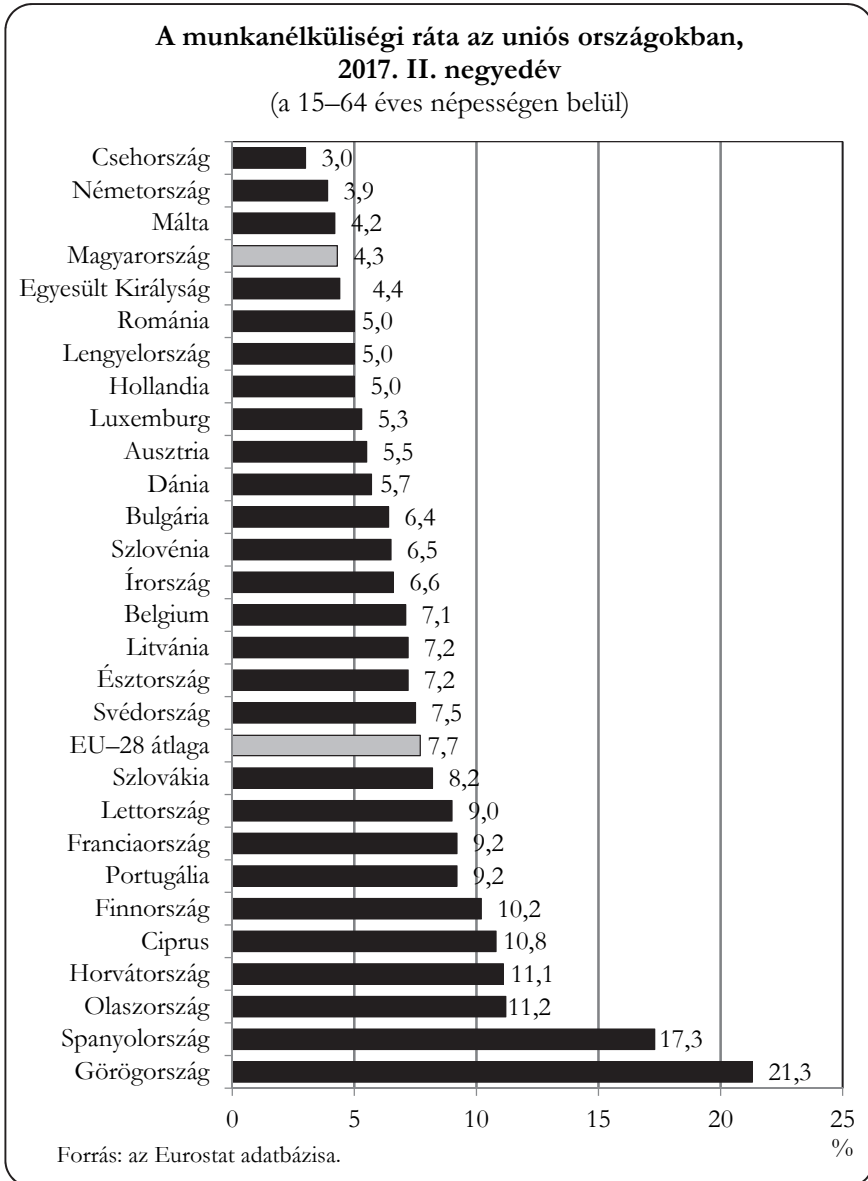
10. tábla

A főbb munkaerőpiaci mutatók alakulása a régiókban, 2017. III. negyedév
(a 15–64 éves népesség körében)

Régiók	A foglalkoztatási arány		A munkanélküliségi ráta	
	értéke, %	változása az előző év azonos időszakához képest, százalékpont	értéke, %	változása az előző év azonos időszakához képest, százalékpont
Közép-Magyarország	72,5	+1,0	2,9	-0,8
Közép-Dunántúl	71,1	+2,7	2,3	-0,6
Nyugat-Dunántúl	71,5	+1,5	2,2	-0,4
Dél-Dunántúl	63,6	+0,8	6,5	+0,4
Észak-Magyarország	64,1	+2,0	5,7	-0,3
Észak-Alföld	65,0	+1,9	7,2	-1,5
Dél-Alföld	67,8	+1,8	3,7	-1,9
Ország összesen	68,7	+1,6	4,1	-0,8

A rendelkezésre álló legfrissebb, **2017. II. negyedévi** adatok szerint az **Európai Unióban** kedvező munkaerőpiaci folyamatok zajlottak le. A 15–64 évesek körében az unió 28 tagállamának átlagában és a tagországok döntő többségében egyaránt nőtt a foglalkoztatás és mérséklődött a munkanélküliség szintje 2016 II. negyedévéhez viszonyítva. Az EU-28 átlagában a **foglalkoztatási arány** 67,7, a **munkanélküliségi ráta** 7,7% volt. Bulgáriában, Portugáliában, Spanyolországban és Szlovéniában mindkét mutatót jelentős mértékű javulás jellemezte az előző év azonos időszakához képest. Ezzel szemben Dániában alacsonyabb lett, míg Észtországban gyakorlatilag stagnált a foglalkoztatási arány az egy évvel korábbihoz képest, Finnországban pedig változatlan munkanélküliségi rátát mértek. (A többi tagországot növekvő foglalkoztatás és csökkenő munkanélküliség jellemezte.) A foglalkoztatás szintje Dániában, az Egyesült Királyságban, Hollandiában, Németországban és Svédországban volt a legmagasabb (74,1–77,1%), Görögországban, Horvátországban és Olaszországban a legalacsonyabb (54,0–59,2%). A munkanélküliség szintje Görögországban és Spanyolországban – a nagyarányú rátacsökkenés ellenére – változatlanul kiemelkedő (21,3 és 17,3%), a 15–24 évesek munkanélküliségi rátája 43,8 és 39,5% volt. (A fiatalok esetében Magyarországon 11,0%-ot, míg az EU-28 átlagában 16,9%-ot mértek.) Az állástalanok aránya – a 15–64 éves népességben belül – Csehországban és Németországban volt a legalacsonyabb.

22. ábra

2017 I–III. negyedévében a keresetek alakulására elsősorban a minimálbér és a garantált bérminimum 15, illetve 25%-os emelkedése, a költségvetési szféra egyes területeit, továbbá az állami közszolgáltató cégek munkavállalóit érintő keresetrendezések voltak hatással.

2017 szeptemberében nemzetgazdasági szinten²⁸ a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **bruttó átlagkeresete** 292 900 forint volt, 13,6%-kal magasabb az egy évvel korábbinál. A családi adókedvezmény figyelembevételével becsülhető **nettó átlagkereset** 202 700, a családi adókedvezmény nélkül számolt nettó átlagbér – ugyancsak 13,6%-os növekedés mellett – 194 800 forintot tett ki.

2017. január–szeptemberben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók a nemzetgazdaság egészében **bruttó** 290 900 forintot kerestek, 12,8%-kal többet az egy évvel korábbinál. A családi adókedvezménnyel együtt számolt **nettó átlagkereset** becsült összege 201 300, a kedvezmény nélküli **nettó bér** szintén 12,8%-kal, 193 400 forintra emelkedett. A családi adókedvezmény igénybevételének 2017. évi szabályai a kétgyermekes családok esetében a nettó keresetek nagyságát és alakulását pozitívan befolyásoló változást hoztak.

2017. január–szeptemberben a **bruttó és a nettó átlagkeresetek** a közfoglalkoztatottak adatai nélkül számolva egyaránt 11,8%-kal meghaladták az előző év azonos időszakit.

Közfoglalkoztatottak nélküli adatok szerint a **vállalkozásoknál** alkalmazásban állók havi nettó 202 300 forintot kerestek, 11,2%-kal többet a 2016. január–szeptemberinél. A közfoglalkoztatás hatását kiszűrve a **költségvetésben** alkalmazottak nettó átlagkeresete 206 400 forint volt, 13,9%-kal magasabb az egy évvel korábbinál, miközben a **nonprofit szervezeteknél** dolgozók havi nettó átlagbére ugyanezen időszak alatt 10,1%-kal, 181 800 forintra emelkedett.

---

²⁸ A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél.

11. tábla

A nettó átlagkeresetek alakulása, 2017. január–szeptember

Megnevezés	Összesen		Közfoglalkoztatás nélkül	
	forint	változás az előző év azonos időszakához képest, %	forint	változás az előző év azonos időszakához képest, %
Versenyszféra	201 600	11,3	202 300	11,2
Költségvetés	178 700	16,3	206 400	13,9
Nonprofit szervezetek	166 900	10,7	181 800	10,1
Nemzetgazdaság összesen	193 400	12,8	202 600	11,8
Ebből: közfoglalkoztatott	54 300	3,3	X	X

A fogyasztói árak 2,4%-os emelkedése mellett a – családi adókedvezmény nélküli – **reálkereset** 10,2%-kal magasabb volt a 2016. január–szeptemberinél. (2016 I–III. negyedévben a keresetek reálértéke 7,6%-kal nőtt.)

A költségvetési szférában és a nonprofit szervezeteknél a foglalkoztatottak érintett köre, mintegy 108 ezer fő – a 2011–2012. évi adó- és járulékváltozások ellentételezését szolgáló – a keresetbe nem tartozó **kompensációban** részesült, ennek összege átlagosan bruttó 8800, illetve 8500 forint volt.

A **közfoglalkoztatottak** létszáma átlagosan 168,7 ezer fő volt, ez 17%-kal elmaradt a 2016. január–szeptemberitől. Körükben a bruttó átlagkereset összege 81 600 forint volt, 3,3%-kal több az egy évvel korábbinál.

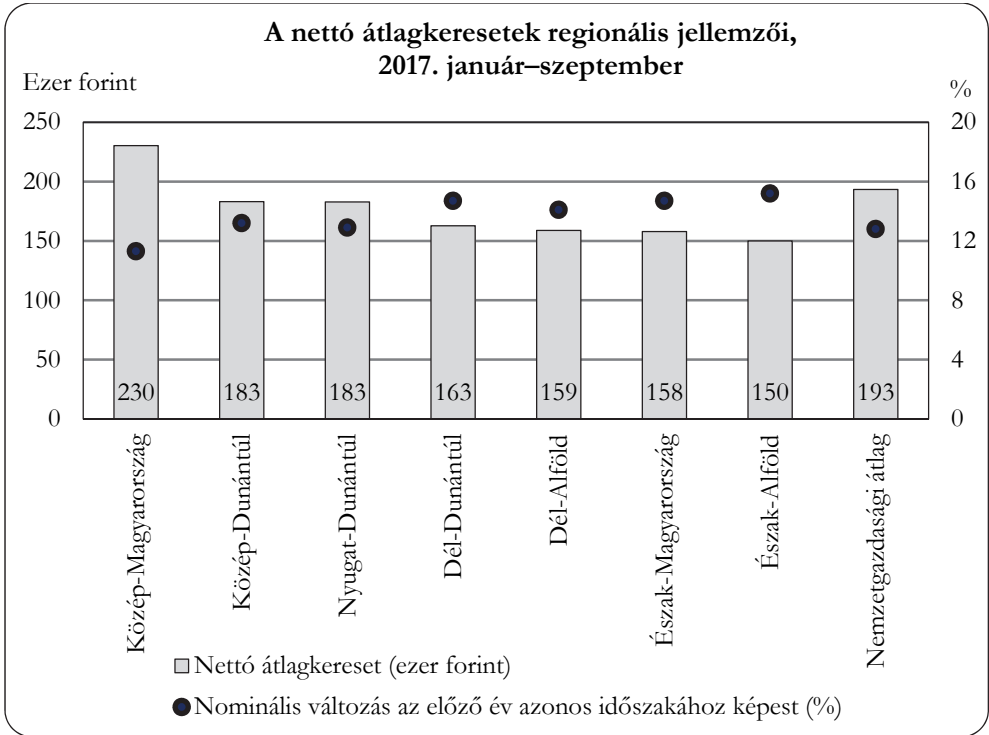
A **nemzetgazdasági ágak** kereseti rangsora változatlan abban a tekintetben, hogy a legmagasabb nettó átlagbér a pénzügyi szolgáltatás, valamint az információ és kommunikáció területén jellemző, az itt dolgozók 372 és 335 ezer forintos keresete jelentősen (92 és 73%-kal) meghaladta a nemzetgazdaság átlagát. Ezzel szemben a legkevesebbet a humán-egészségügyi, szociális ellátásban és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban dolgozók kerestek (120 és 125 ezer forintot): 38, illetve 35%-kal alacsonyabban az átlagnál. A nemzetgazdaság mindegyik területén emelkedett a nettó átlagkereset az előző év azonos időszakához viszonyítva. Kiemelkedő, 27 és 20%-os növekedés a művészet és szabadidő, valamint a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén történt, a legkisebb mértékű emelkedés pedig az információ és kommunikáció ágat (5,8%) jellemezte. A többi területen 8,4–16,8%-kal nőttek a nettó bérek egy év alatt.

A **rendszeres** (prémium, jutalom, egyhavi külön juttatás nélküli) **havi bruttó átlagkereset** 273 300 forint volt, a bruttó átlagkereseteknél némileg alacsonyabb, 12,6%-os növekedés történt. Ezen belül a versenyszférában 11,6, a költségvetésben 15,1%-kal emelkedtek a keresetek. A költségvetési intézményeknél alkalmazásban állók – közfoglalkoztatottak nélküli – rendszeres bére 12,7%-kal magasabb volt a 2016. január–szeptemberinél.

A nemzetgazdasági szintű, átlagos **havi munkajövedelem** összege 304 900 forint volt, 12,4%-kal több az egy évvel korábinál. A havi kereseten felüli egyéb pénzbeli, illetve természetbeni juttatások (jubileumi jutalom, étkezési térítés, lakhatási támogatás, munkába járással kapcsolatos költségtérítések) a munkajövedelem 4,6%-át jelentették, szemben az egy évvel korábbi 4,9%-kal. A munkajövedelem kereseten felüli része a szállítás, raktározás és a közigazgatás területén volt a legmagasabb (7,6 és 7,0%), a legalacsonyabb pedig az építőiparban és a humán-egészségügyi, szociális ellátásban (2,7 és 2,6%).

2017. január–szeptemberben mindegyik **régióban nőtték a keresetek**, annak dinamikája kizárólag Közép-Magyarországon (11,3%) maradt el a nemzetgazdasági átlagtól (12,8%), a többi régióban 12,9–15,2%-kal emelkedtek a nettó bérek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A **megyék** bérnövekedési üteme Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt a legnagyobb (17,1%) és – Budapest 11,1%-os mutatóját figyelmen kívül hagyva – Győr-Moson-Sopron megyében a legkisebb (11,5%). A legmagasabb nettó átlagbért (230 ezer forintot) továbbra is Közép-Magyarországon keresték, a legalacsonyabbat (150 ezer forintot) pedig Észak-Alföldön. Némileg nőtt a legmagasabb és a legalacsonyabb keresetű régió közötti különbség, egy év alatt több mint 3 ezer forinttal, 80 ezer forintra.

23. ábra

Személy sérüléssel járó közlekedési balesetek

2017 január-szeptemberében 12 178 személy sérüléssel járó közúti **közlekedési baleset** történt, 2,1%-kal kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A halálos és a súlyos sérüléssel járók száma 0,8, illetve 0,3%-kal emelkedett. A balesetek során 8-cal többen, 428-an veszítették életüket, 4227-en súlyosan (1,9%), és közel 12 ezren (–1,5%) könnyebben sérültek meg.

A balesetek döntő többsége – 93%-a – járművezetők hibájából történt. A balesetek 31%-ában nem megfelelően választották meg a sebességet, 24%-ában pedig nem adták meg az elsőbbséget. Személygépkocsi-vezetők okozták a balesetek 62%-át, ezekben 8,2%-kal többen haltak meg, és 5,4%-kal több személy sérült súlyosan, mint 2016 azonos időszakában.

A lakott területen kívül történt balesetben többen haltak meg (63%), ám a súlyosan sérültek aránya a lakott területen belüli helyszíneken volt magasabb (62%). A balesetekben meghaltak, megsérültek 5,5%-a külföldi volt, harmaduk autópályán szenvedett balesetet.

A **balesetek** 8,4%-át (1019) okozták **ittasan**, 14%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában. Alkoholos állapotban leggyakrabban (55%) a személygépkocsi-vezetők okoztak balesetet, mellettük az ittas kerékpárosok (23%) és a segédmotoros kerékpárosok (9,6%) hibájából következett be a legtöbb baleset. Az alkohol legnagyobb arányban (16%) a Bács-Kiskun megyei, legkevésbé (4,5%) a budapesti balesetekben játszott szerepet.

A balesetek száma tíz **megyében** nőtt, kilencben és a fővárosban csökkent. A legnagyobb emelkedés Heves és Tolna megyében volt (8,2 és 7,9%), ugyanakkor 3 megyében (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Nógrád, Hajdú-Bihar) 10%-nál nagyobb visszaesést mértek. A halálos balesetek aránya Bács-Kiskun és Tolna megyében (7,3, illetve 5,7%), a súlyos sérüléssel járóké Győr-Moson-Sopron és Zala megyében (39, illetve 38%) volt a legmagasabb.

FÜGGELÉK

A TEÁOR'08 nómenklatúra szerinti nemzetgazdasági ágak teljes és a tájékoztatásban előforduló közérthető, rövid megnevezései

Teljes megnevezés, TEÁOR'08		Rövid megnevezés	
A	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat	A	Mezőgazdaság
B	Bányászat, kőfejtés	B	Bányászat
C	Feldolgozóipar	C	Feldolgozóipar
D	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	Energiaipar
E	Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, kármentesítés	E	Víz- és hulladékgazdálkodás
F	Építőipar	F	Építőipar
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	G	Kereskedelem
H	Szállítás, raktározás	H	Szállítás és raktározás
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	I	Vendéglátás
J	Információ, kommunikáció	J	Információ és kommunikáció
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	K	Pénzügyi szolgáltatás
L	Ingatlanügyletek	L	Ingatlanügyletek
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	M	Tudományos és műszaki tevékenység
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	N	Adminisztratív szolgáltatás
O	Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	O	Közigazgatás
P	Oktatás	P	Oktatás
Q	Humán egészségügyi, szociális ellátás	Q	Egészségügyi szolgáltatás
R	Művészet, szórakoztatás, szabadidő	R	Művészet és szabadidő
S	Egyéb szolgáltatás	S	Egyéb szolgáltatás
T	Háztartás munkaadói tevékenysége, termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra	T	Háztartások tevékenysége
U	Területen kívüli szervezet	U	Területen kívüli szervezet

Készült a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatási igazgatóságán,
a Szakstatisztikai igazgatóság közreműködésével

Vezető szerkesztő:

Novák Géza osztályvezető

Készítették:

Baunok László, Deák Tiborné, Herzog Tamás, Hidas Zsuzsanna
Jávorszkyne Nagy Anikó, Kelemen Nóra, Kovács Andrea, Kovács Krisztián,
Novák Zoltán, Retz Tamás, Varsányi Tamás

A KSH honlapján az adatbázisban és a kész táblarendszerekben folyamatosan frissülnek az adatok,
valamint elérhetők a szakstatisztikánkénti részletes módszertani információk.

A honlap elérhetősége: www.ksh.hu

Kész táblák: Adatok menü, Táblák (STADAT) almenü

Adatbázis: Adatok menü, Tájékoztatási adatbázis almenü

Módszertani információk: Adatok menü, Módszertani információk(metaadatok) almenü

kommunikacio@ksh.hu

345-6789 (telefon), 345-6788 (fax)